

Doctrina ad Antiochum ducem

Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Διδασκαλία πρὸς Ἀντίοχον τὸν ἄρχοντα.

1.1 Ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον δούξ τις ὀνόματι Ἀντίοχος ἐν δεινῇ ἀρρωστίᾳ κατ'εχόμενος παρεκάλει εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν κύριον, μετανοῶν ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτοῦ. καὶ παρακαλέσαντος τοῦ ἐπισκόπου τὸν φιλόανθρωπον θεὸν ὑγιῆς γέγονεν. καὶ δὴ ἔρχεται φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ τίθησιν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἐπισκόπου, παρακαλῶν αὐτὸν δοθῆναι αὐτὰ τοῖς πτωχοῖς, αὐτὸν δὲ λαβόντα τὸ ἅγιον σχῆμα παρὰ ἀγίου ἀνδρὸς τὸν ἐνάρετον καὶ μονήρη βίον πολιτεύσασθαι· ὅπερ τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι ἐποίησεν ὁ ἐπίσκοπος. τότε λέγει τῷ ἐπισκόπῳ ὁ δούξ Ἀντίοχος "Ἐδει με ἀφ' οὗ ἔβαπτίσθην φυλάξαι τὴν πίστιν καὶ μὴ μολῦναι τὸ βάπτισμα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀφροσύνη μεγάλα ἐν ἐμοὶ εἶρ γάσαστο ἀνομήματα, παρακαλῶ τὴν σὴν ἀγιωσύνην διδάξαι με καὶ κατηγήσαι τίνων ἀπὸ τοῦ νῦν πραγμάτων καὶ ἔργων καὶ λογισμῶν ἐγκρατεύσομαι". Τότε ὁ ἐπίσκοπος ποιήσας εὐχὴν καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτὸν ἐν πνεύματι ἀγίῳ μίαν ἐκάστην ἐντολὴν τῶν διδαγμάτων τοῦ Χριστοῦ πληρῶσαι. ἄρχεται οὖν λέγειν αὐτῷ "Χρὴ τὸν ἐπὶ τὴν ἀκηλίδωτον ἀρετὴν ἐρχόμενον καὶ σεμνὸν βίον πολιτευόμενον καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀμαρτήμασιν μετανοοῦντα πρὸ πάντων πιστεῦσαι εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν, καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, καὶ τὰ ἐξῆς. εἷς θεὸς μόνος πάντα χωρῶν, μόνος δὲ ἀχώρητος ὢν καὶ ὃς πάντα δύναται, ἀδυνατεῖ δὲ παρ' αὐτοῦ οὐδέν. ἐὰν οὖν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου πιστεύσῃς καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ φοβηθεῖς αὐτὸν ἐγκρατεύσῃ ὢν λέγω σοι, καὶ εἰσακουσθήσεται σου ἡ δέησις καὶ πιστεύσας λήψῃ παρ' αὐτοῦ τὴν βοήθειαν καὶ νίκην σωτηρίας εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.2 Καὶ ἀναστάντες ἠῤῥξαντο, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λέγει αὐτῷ "Ἀπλότητα ἔχε καὶ ἄκακος γίνου, καὶ ἔση ὡς τὰ νήπια μὴ γινώσκοντα πονηρίαν τὴν ἀπόλλουσαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. καὶ πρῶτον μὲν μηδενὸς καταλάλει μηδὲ ἡδέως ἄκουε καταλαλούντων· εἰ δὲ μὴ, καὶ σὺ ἀκούων ἔνοχος ἔση τῆς ἀμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος. πονηρὸν γὰρ πνεῦμά ἐστιν ἢ καταλαλία καὶ ἀκατάστατον δαιμόνιον μήποτε εἰρηνεῦον, ἀλλὰ πάντοτε ἐν διχοστασίαις κατοικοῦν. ἄπεχε οὖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εἰρήνην πάντοτε ἔξεις μετὰ πάντων, ἔνδυσαι δὲ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν σεμνότητα, ἐν οἷς οὐδὲν πρόσκομμά ἐστιν πονηρὸν, ἀλλὰ πάντα ὀμαλὰ καὶ ἰλαρὰ, καὶ ζῆση εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.3 Καὶ ἀναστὰς ἠῤῥξατο, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ ταύτην τὴν τρίτην ἐντολὴν· ἀλήθειαν ἀγάπα καὶ πᾶσα ἀλήθεια ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορευέσθω, ἵνα τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ κατοικῇ ἐν σοί. οἱ γὰρ ψευδόμενοι ἀθετοῦσιν τὸν κύριον. ἔλαβον γὰρ πνεῦμα ἀληθείας καὶ ἐγένοντο ἀλλότριοι τοῦ ἀληθινοῦ πνεύματος. ὄρκον δὲ δικαίως ἀδίκως φεῦγε, καὶ ἡ ἀλήθεια εἰσάξει σε εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον".

1.4 Καὶ ἀναστάντες ἠῤῥξαντο, καὶ εὐξαμένων αὐτῶν καθεσθεις ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ τῆς τετάρτης ἐντολῆς· φύλασσε τὴν ἀγνείαν καὶ μὴ ἀναβαινέτω εἰς τὴν καρδίαν σου περὶ γυναικὸς ἀλλοτρίας ἢ περὶ πορνείας. εἰ δέ τις ἐργάζεται τὸ ἔργον τοῦτο τὸ πονηρὸν, θάνατον ἑαυτῷ κατεργάζεται. βλέπε οὖν, ἀπέχου ἀπὸ τῆς ἐνθυμήσεως ταύτης. ὅπου γὰρ σεμνὸς τῆς καὶ ἀγνείας κατοικεῖ, ἐκεῖ

άνομία οὐκ ὀφείλει ἀνα βαίνειν· τοῦτο γὰρ κατορθοῦται διὰ πόνου εὐχῆς καὶ ταπεινώσεως. καὶ τοῦτο ποιῶν ζήση εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.5 Καὶ ἀναστάντες ἠΰξαντο, καὶ καθίσας ὁ ἐπὶ σκοπος λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ τῆς πέμπτης ἐντολῆς· μακρόθυμος γίνου καὶ συνετὸς, καὶ πάντων ἔργων πονηρῶν κατακυριεύση. ἐὰν γὰρ καὶ μακρόθυμος ἔσῃ, τὸ πνεῦμα τὸ πανάγιον κατοικήσει ἐν σοί. ἐν δὲ τῇ ὄξυ χολίᾳ ὁ διάβολος. οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ ἐν ᾧ κατοικεῖ οὐκ ἔστιν ἀμφοτέρα. ἄκουε δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὄξυ χολίας πῶς πονηρὰ ἐστὶν καὶ πλανᾷ τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. οὐκ ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς ὄντας πλήρεις ἐν πίστει, οὐδὲ ἐνεργεῖ εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ μετ' αὐτῶν ἐστὶν, ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς διψύχους. ὅταν ἴδῃ τοὺς τοιοῦτους εὐσταθοῦντας, παραβάλλει ἑαυτὴν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτως κρίνεται ὁ ἄνθρωπος ἕνεκεν βιωτικῶν πραγμάτων. ταῦτα γὰρ πάντα μωρὰ ἐστὶν καὶ κενά. ἡ δὲ μακροθυμία εὐπρόσδεκτος καὶ ἰσχυρά. ἀγαλλιωμένη καὶ ἀμέριμνος οὕσα δοξάζει τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ. τὸ τρυφερὸν πνεῦμα. μὴ ἔχον συνήθειαν μετὰ πονηροῦ πνεύματος καὶ σκληροῦ τητος κατοικεῖν, ὑποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ τοιοῦτου καὶ ζητεῖ κατοικεῖν μετὰ πραύτητος καὶ ἡσυχίας. ὅταν δὲ ἀποστῇ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου οὗ κατοικεῖ, γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος κενὸς ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου καὶ ὅλος ἀποτυφλοῦται ἀπὸ τῆς διανοίας τῆς ἀγαθῆς. οὕτως οὖν συμβαίνει πᾶσι τοῖς ὄξυχόλοις. ἄπεχε οὖν ἀπ' αὐτῆς, τοῦ πονηροτάτου δαίμονος, ἔνδυσαι δὲ τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν, καὶ ζήση εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.6 Καὶ ἀναστάντες ἠΰξαντο, καὶ καθίσας ὁ ἐπὶ σκοπος λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ τῆς ἕκτης ἐντολῆς· ἐνετειλάμην σοι ἐν τῇ πρώτῃ ἐντολῇ ἵνα φυλάξῃς τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐγκράτειαν". ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίοχος "Ναὶ, κύριε, οὕτως ἐστίν". ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος "Ἀλλὰ νῦν θέλω σοι δηλῶσαι τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσῃς τὴν δύναμιν ἣν ἔχουσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν. διπλαῖ γὰρ εἰσιν. κεῖνται οὖν ἐπὶ δικαίου καὶ ἀδίκου. σὺ οὖν πίστευε τῷ δικαίῳ, τῷ δὲ ἀδίκῳ μηδὲν πιστεύσης. δύο εἰσὶν ἄγγελοι μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ εἷς τῆς πονηρίας καὶ ὁ εἷς τῆς δικαιοσύνης. ὁ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄγγελος τρυφερός ἐστὶν καὶ αἰσχυντηρὸς καὶ πρᾶος καὶ ἰσχυρός. ὅταν οὕτως ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, εὐθέως λαλεῖ μετὰ σοῦ περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἀγνείας, περὶ σεμνότητος καὶ περὶ παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ. ταῦτα πάντα ὅταν εἰς τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης μετὰ σοῦ ἐστίν. ὅρα οὖν καὶ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας τὰ ἔργα αὐτοῦ τὰ πονηρὰ. πρὸ πάντων ὄξυχολός ἐστὶν καὶ πικρὸς καὶ ἄφρων, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ, καταστρέφοντα τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. ὅταν οὕτως ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γνῶθι ὅτι ἐκ τοῦ πονηροῦ καὶ μισοκάλου εἰσίν". λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντίοχος "Πῶς νοήσω μὲν αὐτὸν οὐκ ἐπίσταμαι, ἐὰν μὴ διδαχθῶ κατὰ λόγον". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε λεπτομερῶς καὶ συνετὸς γίνου καὶ μακρόθυμος. εἶτα λοιπὸν ἐπιθυμία γυναικῶν καὶ κραιπαλῶν πολλῶν καὶ ἐπιθυμία πράξεων πλεονεξίας καὶ ὑπερηφανίας καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. ὅταν ταῦτα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῶσιν, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς πονηρίας ἐστὶν μετὰ σοῦ. ἔχεις ἀμφοτέρων τὰς ἐνεργείας. σύνες αὐτάς, καὶ πίστευε τῷ ἀγγέλω τῆς δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας ἀπόστηθι, καὶ ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ἔση ἡῦλο γημῆνος εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.7 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Μέμνησαι ὅτι εἰς τὴν πρώτην ἐντολὴν ἐνετειλάμην σοι περὶ πίστεως καὶ προσευχῆς καὶ φόβου καὶ ἐγκρατείας". ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀντίοχος "Ναὶ, κύριε". καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ἑβδόμης ἐντολῆς· φοβοῦ τὸν θεὸν καὶ φύλασσε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ ἔση δυνατὸς ἐν πάσῃ πράξει· φοβούμενος γὰρ τὸν κύριον πάντα καλὰ ἐργάση· τὸν διάβολον μὴ φοβηθῆς, ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, μᾶλλον δὲ φοβήθητι τὰ ἔργα αὐτοῦ τὰ πονηρὰ, ἵνα μὴ κατακυριευθῆς ὑπ' αὐτῶν, ὅτι πονηρὰ εἰσιν. ἐὰν οὖν

μη θελήσης τὸ πονηρὸν ἐργάσασθαι, φοβοῦ τὸν κύριον πάντοτε, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τὸν φόβον αὐτοῦ· ὁ γὰρ ἔχων τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐδέποτε ἐνθυμεῖται πονηρὸν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.8 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ὀγδόης ἐντολῆς. περὶ ἐγκρατείας νόησον ὅτι διπλῆ ἐστίν. ἐπὶ τίνων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι καὶ μὴ ποιεῖν αὐτά. ἐγκρατεῦσαι ἀπὸ πάσης πονηρίας, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθόν. ἄκουε λεπτομερῶς. ἐγκρατεῦσαι ἀπὸ μεθύσματος, ἀνομίας, ἀπὸ τρυφῆς πονηρᾶς, ἀπὸ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ πολυτελείας πλοῦτου καὶ μνησικακίας καὶ βλασφημίας. ταῦτα τὰ ἔργα πονηρὰ εἰσὶν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. τούτων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ μὴ ἐγκρατευόμενος τούτων οὐ δύναται ζῆσαι. ἄκουε καὶ τὰ ὀνόματα τούτων ἧτοι ἀκόλουθα". λέγει Ἀντίοχος "Ποῖα γὰρ, κύριε, πονηρὰ εἰσὶν ἔργα"; λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Καὶ πολλά εἰσὶν πονηρὰ, ἀφ' ὧν δεῖ τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ ἐγκρατεῦσθαι, ψεῦδος, ἀποστέρησις, ψευδομαρτυρία, πλεονεξία, ἀλαζονεία, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. ἢ οὐ δοκεῖ σοι πονηρὰ εἶναι ταῦτα"; καὶ ἀπεκρίθη "Ναὶ, δοῦλε τοῦ θεοῦ". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Τούτων πάντων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ, ἵνα ζῆσῃ τῷ θεῷ καὶ ἐγγραφῇ μετὰ τῶν ἐγκρατευομένων. πρὸ πάντων πίστις, φόβος κυρίου, ὁμόνοια, ἀγάπη, ῥήματα δικαιοσύνης, ἀλήθεια, ὑπομονή. τούτων ἀγαθώτερον οὐδὲν ἐστὶν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. ταῦτα ἐάν τις φυλάξῃ, μακάριός ἐστὶν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. εἶτα τὰ τούτων ἀκόλουθα ἄκουε· χήραις ὑπηρετεῖν καὶ ὀρφανοῖς, ὑστερουμένοις τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. φιλόξενον εἶναι, ἡσυχον, ἐνδεεστερῶ παρέχειν, πάντα ἄνθρωπον σέβεισθαι, ὕβριν ὑποφέρειν, μακρόθυμον εἶναι, ἀμνησικακον, ἀμαρτάνοντας νουθετεῖν, χρεώστας μὴ θλίβειν, ἐνδεεῖς μὴ λυπεῖν, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια ἐστίν. οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι"; ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίοχος "Τί γὰρ δύναται τούτων ἀγαθώτερον εἶναι"; λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἐπιγύμναζε οὖν ἑαυτὸν ἐν τούτοις καὶ μὴ ἀποστῆς ἀπ' αὐτῶν, καὶ ζῆσῃ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ πάντες ὅσοι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φυλάξωσιν ζήσονται εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.9 Καὶ εἰξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ἐνάτης ἐντολῆς τὴν διδασκαλίαν· πάνυ γὰρ ὠφέλιμός ἐστιν· ἄρον ἀπὸ σοῦ τὴν διψυχίαν καὶ μηδὲν ὅλως διψυχῆσαι αἰτήσασθαι τῷ θεῷ, λέγων ἐν ἑαυτῷ ὅτι πῶς δυνήσομαι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ κυρίου λαβεῖν ἡμαρτηκῶς τὸσαῦτα εἰς αὐτόν; μηδὲν τοιοῦτον διαλογίζου, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας σου ἐπίστρεψον πρὸς τὸν κύριον καὶ αἰτοῦ ἀδιστακτικῶς, καὶ γνώσῃ τὴν πολλὴν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν, ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλείψει, ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου ταχέως πληρώσει. οὐκ ἔστιν γὰρ ὁ θεὸς ὡς οἱ ἄνθρωποι μνησικακοῦντες, ἀλλ' αὐτὸς ἀμνησικακός ἐστὶν καὶ σπλαγχνίζεται ἐπὶ τῷ πλάσματι αὐτοῦ. σὺ οὖν καθάρισόν σου τὸν λογισμὸν καὶ τὴν ψυχὴν ἀπὸ παντὸς ῥύπου ἐχθροῦ καὶ αἰτήσαι παρὰ τοῦ κυρίου, καὶ λήψῃ εἴ τι αἴτησις, ὅτι οὐκ ἐγ καταλείπει τοὺς εἰς αὐτόν ἐλπίζοντας. οἱ γὰρ διστακτικῶς εἰς τὸν θεὸν οὗτοί εἰσιν δίψυχοι, καὶ οὐδὲν ὅλως λαμβάνουσιν τῶν αἰτημάτων αὐτῶν· οἱ δὲ ὀλοτελεῖς ὄντες ἐν πίστει πάντα ἃ αἰτοῦνται ὀλοψύχως λαμβάνουσιν. πᾶς γὰρ δίψυχος ἀνὴρ, ἐὰν μὴ καθάρσῃ τὸν νοῦν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δυσκόλως σώζεται. ἐνδύσαι δὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἰσχυρά ἐστὶν, καὶ πιστεὺε τῷ θεῷ ὅτι πάντα τὰ αἰτήματά σου ἃ αἰτεῖς λήψῃ. ἐὰν αἰτήσῃμε νὸς ποτε παρὰ τοῦ κυρίου αἶτημα καὶ βραδύτερον λάβῃς, μὴ διψυχῆσαι, ὅτι τάχιον οὐκ ἔλαβες τὸ αἶτημα τῆς καρδίας σου, ἧτοι τῆς ψυχῆς σου. πάντως γὰρ διὰ πειρασμόν τινα ἢ παράπτωμα, ὃ σὺ ἀγνοεῖς, οὐκ ἔλαβες τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου. σὺ οὖν μὴ διαλίπῃς εὐχόμενος ἕως οὗ ἀπολήψῃ αὐτό. ἐὰν δὲ ἐκκακήσῃς καὶ διψυχῆσαι εὐχόμενος καὶ αἰτούμενος, ἑαυτὸν αἰτιῶ καὶ μὴ τὸν διδοῦντά σοι. βλέπε

οὖν ὅτι ἡ διψυχία παρὰ τοῦ διαβόλου ἐστίν. σὺ οὖν δούλευε ἐκ τῆς ψυχῆς σου, καὶ ζήση τῷ θεῷ, καὶ πάντες οἱ ταῦτα φρο νοῦντες ζήσονται εἰς τοὺς αἰῶνας".

1.10 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς δεκάτης ἐντολῆς· ἄρον ἀπὸ σοῦ πᾶ σαν ἐπιθυμίαν πονηρὰν καὶ ἔνδυσαι τὴν ἀγαθὴν καὶ σεμνήν. ἀπὸ δὲ τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας, καὶ μάλιστα ἐὰν ἐμπέση εἰς λύπην ὁ δούλος τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἦ συνετὸς, δαπανᾶται ὑπ' αὐτῆς δεινῶς. καὶ μάλιστα τοὺς μὴ ἔχοντας ἔνδυμα ἐπιθυμίας ἀγαθῆς, ἀλλ' ἐμ πεφυρμένους τῷ αἰῶνι τούτῳ, τούτους οὖν παραδίδω σιν εἰς θάνατον". καὶ λέγει ὁ Ἀντίοχος "Ποῖά εἰσιν τὰ παραδιδούντα τοὺς ἀνθρώπους εἰς θάνατον; καὶ γνῶρισόν μοι, ἵνα φύγω ἀπ' αὐτῶν". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουσον ἐν ποίοις ἔργοις θανατοῖ ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. πρὸ πάντων ἐπιθυμία γυναικὸς, καὶ πολυτέλεια πλούτου, ἣτις ἐστὶν φιλαργυρία, καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ ματαίων, καὶ μεθύσματος πολλοῦ, διαφόρου γεύσεως, καὶ δόξης ἀνθρώπινης ματαίας, μᾶλλον δὲ πᾶσα τρυφή καὶ ἡδονὴ τοῦ βίου τούτου ματαία ἐστίν. αὐταὶ οὖν αἱ πονηρίαι καὶ αἱ ἐπιθυμίαι θανατοῦσιν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. ἄπεχε οὖν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ζήση τῷ θεῷ. ἐὰν δουλεύῃς τῷ θεῷ ἐν δικαιοσύνῃ, δύνασαι κατακυριεῦσαι τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας". ὁ Ἀντίοχος λέγει "Ἦθελον κάγω γνῶναι ποίοις τρόποις δεῖ με δουλεῦσαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ". ὁ ἐπίσκοπος λέγει "Ἔργασαι δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν ἀληθείας, φόβον κυρίου καὶ πίστιν καὶ ἀγάπην καὶ ταπεινοφροσύνην καὶ ὑπομονήν, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις κολλήθητι. καὶ ταῦτα ἐργαζόμενος εὐάρεστος ἔσῃ καὶ δούλος θεοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας". Πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ὁ διάβολος ὅταν ἴδῃ ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ οὐ δύναται σε βλάψαι, τότε φέρει πρὸς σὲ ἀσθενεστέρους μοναχοὺς, καὶ δι' αὐτῶν πρόφασίν τινα διὰ λόγων, ἢ διὰ ἔργων ἀναπαύσεως, ἢ ζῆλον σαρκικὸν δίδωσίν σοι εἰς τὸ σκανδαλίσει σε καὶ καταρραῖξάι σε. σὺ δὲ νοῶν ὅτι τοῦ ἐχθροῦ εἰσιν κατασκευαῖ αὐταὶ μὴ ἄρξαις εἰς τὴν διάνοιάν σου λέγειν. ἐγὼ ἀπὸ τοιοῦτου γένους εἰμὶ μεγάλου, καὶ οὗτος ἰδιώτης καὶ εὐτελής καὶ ἀσθενής, κάγω εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔχω πεσεῖν, μᾶλλον δὲ διὰ τοῦτο πρόσπεσε αὐτῷ, μεμνημένος τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐντολῆς, ἣτις σοι παρακελεύεται «ἐὰν τίς σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην», καὶ μὴ πρότερον ἀποστῆς αὐτοῦ τῶν ποδῶν ἕως οὗ συγκώρησιν μετ' εὐχῆς δέξῃ παρ' αὐτοῦ, ὅπως τέλειός σοι ἀποδοθῇ τῆς ταπεινοφροσύνης ὁ στέφανος εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

1.11 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ἐνδεκάτης ἐντολῆς· ἄρον ἀπὸ σοῦ τὴν λύπην. καὶ γὰρ αὐτὴ ἀδελφὴ ἐστὶν τῆς διψυχίας καὶ τῆς ὀξυχολίας". λέγει ὁ Ἀντίοχος "Πῶς, κύριε, ἀδελφὴ ἐστὶν τούτων; ἄλλο γάρ μοι δοκεῖ ὀξυχολία καὶ ἄλλο λύπη". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Διὰ τί οὐ νοεῖς τὰ λεγόμενά σοι; ἐκεῖνοι γὰρ οὐ νοοῦσιν οἱ βάλλοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ κοσμικὰ καὶ σαρκικὰ πράγματα. οὐ νοεῖς ὅτι πονηροτάτη ἐστὶν καὶ δεινοτάτη τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἔχοντες δικαιοσύνης ἔργον καὶ ἀληθείας ἐπιτελοῦσιν, καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν ἔχοντες πρὸς κύριον τυγχάνουσιν καὶ συνιοῦσιν, διότι καθαροί εἰσιν καὶ ἀμέριμνοι ἀπὸ πάσης φροντίδος τοῦ βίου καὶ μερίμνης κοσμικῆς καὶ οὐδὲν εἰ μὴ μόνον τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς. ὅπου γὰρ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐκεῖ ἐστὶν σύνεσις πολλή. κολλήθητι οὖν τῷ κυρίῳ, καὶ πάντα νοήσεις. ἄκουε πῶς ἡ λύπη ἐκτρίβει τὸ πνεῦμα καὶ πάλιν σώζει. ὅταν ὁ δίψυχος ἐπιβάληται πρᾶξάι τι καὶ ἀποτύχη διὰ τὴν διψυχίαν αὐτοῦ, ἡ λύπη πορεύεται εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ στενοχωρεῖ. εἶτα πάλιν ἡ ὀξυχολία, ὅταν κολληθῇ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ πράγματός τινος καὶ λίαν πικρανθῇ καὶ ποιήσῃ τι κακὸν, πάλιν ἡ λύπη εἰσπορεύεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ λυπεῖται ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ ἢ ἔπραξεν, καὶ μεταμελεῖται ὅτι πονηρὸν

εἰργάσατο. αὐτὴ οὖν ἡ λύπη δοκεῖ σωτηρίαν ἔχειν, ὅτι πονηρὸν πράξας μετε νόησεν. ἀμφοτέραι οὖν αἱ πράξεις λυποῦσιν τὸν ἄνθρωπον· ἡ μὲν διψυχία ὅτι οὐκ ἔτυχεν τῆς πράξεως αὐτοῦ, ἡ δὲ ὀξυχολία ὅτι ἔπραξεν τὸ πονηρὸν. ἀμφοτέρα οὖν λυπηρά εἰσιν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ. ἄρον τὴν λύπην ἀπὸ σοῦ καὶ μὴ θλίβε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐν σοὶ κατοικοῦν, μὴ ποτε ἐντεύξῃται κατὰ σοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἀποστῇ ἀπὸ σοῦ. τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦ θεοῦ τὸ δοθὲν εἰς τὴν σάρκα ταύτην λύπην σαρκικὴν οὐχ ὑποφέρει οὐδὲ στενοχωρίαν. λύπη γὰρ ἡ ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀμαρτήμασι μόνη ἔχει ὠφέλειαν, ἐὰν μὴ πάλιν ἀμαρτήσης. πᾶς γὰρ ἰλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ ἐργάζεται καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ καὶ καταφρονεῖ τῆς ματαιίας λύπης· ὁ δὲ λυπηρὸς ἀνὴρ πάντοτε πονηρεῖται. πρῶτον μὲν πονηρεῖται ὅτι λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ δοθὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἰλαρόν· δεύτερον δὲ λυπῶν τὸ πνεῦμα ἀνομίαν ἐργάζεται μὴ ἐντυγχάνων μηδὲ ἐξομολογοίμενος τοῦ θεοῦ. πάντοτε γὰρ λυπηροῦ ἀνδρὸς ἡ ἐντευξις οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡ λύπη ἐγκάθηται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. μεμιγμένη οὖν ἡ λύπη ἢ κοσμικὴ μετὰ τῆς ἐντεύξεως οὐκ ἀφήσιν τὴν ἐντευξιν ἀναβῆναι καθαρὰν πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ. ὡσπερ γὰρ ὄξος οἴνω μεμιγμένον τὴν αὐτὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχει, οὕτως καὶ λύπη μεμιγμένη μετὰ τοῦ πνεύματος τὴν αὐτὴν ἐντευξιν οὐκ ἔχει. καθάρισον οὖν σεαυτὸν ἀπὸ τῆς λύπης τῆς πονηρᾶς ταύτης, καὶ ζήση τῷ θεῷ, καὶ ἅπαντες ὅσοι ἀποβάλλονται τὴν λύπην ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἐνδύονται ἀγάπην καὶ ἰλαρότητα ζήσονται εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. 2.τ Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Διδασκαλία πρὸς Ἀντίοχον δοῦκαν.

2.1 Ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον δοῦξ ὀνόματι Ἀντίοχος ἐν δεινῇ ἀρρωστίᾳ κατεχόμενος παρεκάλει εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ὅπως, ἐὰν ὑγιάνῃ, ἐπιστρέψει λοιπὸν πρὸς τὸν κύριον, μετανοῶν ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασι αὐτοῦ. καὶ παρακαλέσαντος τοῦ ἐπισκόπου τὸν φιλόπαιδον θεὸν ὑγιῆς τῇ ἐξῆς γέγονεν. καὶ δὴ ἤρχετο φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ τίθησι παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἐπισκόπου, παρακαλῶν δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν, αὐτὸν δὲ λαβόντα τὸ σεμνὸν σχῆμα παρὰ τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς τὸν ἐνάρετον καὶ μονήρη βίον πολιτεύεσθαι· ὅπερ τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι ἐποίησεν ὁ ἐπίσκοπος. τότε λέγει τῷ ἐπισκόπῳ ὁ δοῦξ Ἀντίοχος "Ἐδεῖ με ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθην φυλάξαι τὴν πίστιν καὶ μὴ μολῶναι τὸ βάπτισμα ἔτι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀφροσύνη μου μεγάλην ἐν ἐμοὶ εἰργάσατο ἀμέλειαν, παρακαλῶ τὴν σὴν ἀγιωσύνην διδάξαι με καὶ κατηχήσαι καὶ νουθετήσαι τίνων ἀπὸ τοῦ νῦν πραγμάτων καὶ ἔργων καὶ λογισμῶν ἐγκρατεύσομαι, καὶ τίνων ἄλλων ἐπιμελήσομαι ἀρετῶν". Τότε ὁ ἐπίσκοπος ποιήσας εὐχὴν καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτὸν ἐν πνεύματι ἁγίῳ μίαν ἐκάστην ἐντολὴν τῶν διδαγμάτων τοῦ Χριστοῦ πληρῶσαι. ἄρχεται οὖν λέγειν αὐτῷ "Χρὴ τὸν ἐπὶ τὴν ἀκηλίδωτον ἀρετὴν ἐρχόμενον καὶ σεμνὸν βίον πολιτευόμενον καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις ἀμαρτήμασι μετανοοῦντα πρὸ πάντων πιστεύειν εἰς ἕνα θεὸν παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν, καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, θεὸν σωτῆρα ἡμῶν ὑπάρχοντα ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸ κύριον καὶ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον. εἷς θεὸς μόνος ὁ πάντα χωρῶν, μόνος δὲ ἀχώρητος ὢν, καὶ ὅτι πάντα δύναται, ἀδύνατον δὲ αὐτῷ οὐδέν. ἐὰν οὕτως πιστεύσῃς ἐξ ὅλης καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης ἰσχύος σου καὶ φοβηθῆς αὐτὸν καὶ ἐγκρατεύσῃς ὡς λέγω σοι, εἰσακουσθήσεται σου ἡ ἐντευξις καὶ πιστεύσας λήψῃ παρ' αὐτοῦ τὴν βοήθειαν καὶ νίκην καὶ σωτηρίαν εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.2 Καὶ ἀναστὰς ἠΐξατο, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λέγει αὐτῷ "Ἀπλότητα ἔχε καὶ ἄκακος γενεῶν, καὶ ἔσο ὡς τὰ νήπια τὰ μὴ γινώσκοντα πονηρίαν τὴν ἀπόλλουσαν τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. πρῶτον μὲν μηδενὸς κατα λάλει μηδὲ ἠδέως ἄκουε τοῦ καταλαλοῦντος· εἰ δὲ μὴ, καὶ σὺ ἀκούων ἔνοχος ἔση τῆς ἀμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος, ἂν πιστεύσης τῇ καταλαλιᾷ ἣ ἔαν ἀκούσης· ἐπίστευσας γὰρ καὶ σὺ αὐτὸς ἔξεις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. οὕτως οὖν ἔνοχος ἔση τοῦ καταλαλοῦντος. πονηρὸν γὰρ πνεῦμά ἐστιν ἢ καταλαλιὰ καὶ ἀκατάστατον δαιμόνιον, μηδέποτε εἰρηνεῦον, ἀλλὰ πάντοτε ἐν διχοστασίαις κατοικοῦν. ἄπεχε οὖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εἰρήνην ἔξεις μετὰ πάντων, ἔνδυσαι δὲ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν σεμνότητα, ἐν οἷς οὐδὲν πρόσκομμά ἐστι πονηρὸν, ἀλλὰ πάντα ὁμαλὰ καὶ ἰλαρὰ, καὶ ζῆση εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.3 Καὶ ἀναστὰς ἠΐξατο, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν καθίσας λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ ταύτην τὴν ἐντολήν· ἀλήθειαν ἀγάπα καὶ πᾶσα ἀλήθεια ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορευέσθω, ἵνα τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ κατοικῇ ἐν σοί. οἱ γὰρ ψευδόμενοι ἀθετοῦσι τὸν θεόν. ἔλαβον γὰρ πνεῦμα ἀληθείας καὶ ἐγένοντο οἰκητήρια τοῦ ἀληθινοῦ πνεύματος. ἔαν οὖν τὴν ἀλήθειαν φυλάξης, δυνήσῃ σεαυτῷ ζωὴν περιποιήσασθαι. ὄρκον δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως ἔκφυγε, καὶ ἡ ἀλήθεια εἰσάξει σε εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἀθάνατον εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.4 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν καθεσθεις ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ τῆς τετάρτης ἐντολῆς· φύλασσε τὴν ἀγνείαν καὶ μὴ ἀναβαινέτω ἐπὶ τὴν καρδίαν σου περὶ γυναικὸς ἀλλοτρίας ἢ περὶ πορνείας τινὸς, ἢ περὶ τοιούτων ὀνομάτων. τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀμαρτίαν μεγάλην ἐργάζῃ, μὴ ταχέως ἀφιστῶν τὸν νοῦν σου τοῦ τοιούτου αἰσχροῦ φάσματος. ἢ γὰρ ἐνθύμησις αὕτη θεοῦ δούλω ἀμαρτία μεγάλη ἐστίν. εἰ δὲ τις ἐργάζεται τὸ ἔργον τὸ πονηρὸν τοῦτο, θάνατον ἑαυτῷ κατεργάζεται. βλέπε οὖν, ἀπέχου ἀπὸ τῆς ἐνθυμήσεως ταύτης. ὅπου γὰρ σεμνότης καὶ ἀγνεία κατοικεῖ, ἐκεῖ ἀνομία οὐκ ὀφείλει ἀναβαίνειν. τοῦτο δὲ κατορθοῦται διὰ πυκνοτέρας καὶ ἐπιπόνου εὐχῆς. τοῦτο οὖν ποίει, καὶ ζῆση εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.5 Καὶ ἀναστάντες ἠΐξαντο, καὶ καθίσας ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ τῆς πέμπτης ἐντολῆς· φύλασσε τὴν ἀγνείαν καὶ μακροθυμίαν καὶ γίνου συνετὸς, καὶ πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων κατακυριεύσεις καὶ ἐργάση πᾶσαν δικαιοσύνην. ἔαν γὰρ μακρὸ θυμὸς ἔση, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατοικοῦν ἐν σοὶ καθαρὸν ἔσται, μὴ σκοτούμενον ὑπὸ πονηροῦ πνεύματος, μηδὲ μαινώμενον ὑπὸ τῆς ὀξυχολίας. ἐν γὰρ τῇ μακροθυμίᾳ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐν δὲ τῇ ὀξυχολίᾳ ὁ διάβολος. ἀμφοτέρω οὖν τὰ πνεύματα ἀσύμφορόν ἐστιν ἐν ταύτῳ κατοικεῖν. ἔαν γὰρ λαβῶν ἀψίνθου μικρὸν εἰς κεράμιον μέλιτος ἐπιχέης, οὐχὶ ὅλον τὸ μέλι ἀφανίζεται, καὶ τοσοῦτον μέλι ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἀψίνθου ἀπόλλυται. ἔαν δὲ εἰς τὸ μέλι μὴ βληθῇ τὸ ἀψίνθιον, γλυκὺ εὐρίσκειται τὸ μέλι καὶ εὐχρηστον πάντως γίνεται τῷ δεσπότῃ. βλέπε οὖν ὅτι ἡ μακροθυμία γλυκυτάτη ἐστὶν ὑπὲρ τὸ μέλι καὶ εὐχρηστός ἐστι τῷ κυρίῳ καὶ ἐν αὐτῇ κατοικεῖ, ἢ δὲ ὀξυχολία τὴν μακροθυμίαν μιᾷ νει. ἄκουε δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὀξυχολίας πῶς πονηρὰ ἐστὶν καὶ πλανᾷ τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ καὶ καταστρέφει τῇ ἑαυτῆς ἐνεργείᾳ. οὐκ ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς ὄντας πλήρεις ἐν πίστει, οὐδὲ ἐνεργῆσαι δύναται εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ κυρίου μετ' αὐτῶν ἐστὶν, ἀλλὰ ἀποπλανᾷ τοὺς διψύχους. ὅταν γὰρ ἴδῃ τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους εὐσταθοῦντας, παρεμβάλλει ἑαυτὴν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτως πικραίνεται ἄνθρωπος ἕνεκεν βιωτικῶν πραγμάτων, ἢ φίλου τινὸς, ἢ περὶ δόσεως καὶ λήψεως, ἢ περὶ τοιούτων μιαιῶν πραγμάτων. ταῦτα πάντα μωρὰ ἐστὶ καὶ κενὰ καὶ ἀσύμφορα τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, ἢ δὲ μακροθυμία μεγάλη ἐστὶ καὶ ὀχυρὰ, ἔχουσα τὴν δύναμιν ἰσχυρὰν καὶ καθημένην ἐν πλατυσμῷ μεγάλῳ. ἰλαρὰ, ἀγαλλιωμένη καὶ ἀμέριμνος οὕσα δοξάζει τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, μηδὲν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ πικρὸν, παραμένουσα διὰ παντὸς

πραότητι καὶ ἡσυχίᾳ. Αὕτη οὖν ἡ μακροθυμία κατοικεῖ μετὰ τῶν πίστιν ἐχόντων ὀλόκληρος, ἡ δὲ ὀξύχολία πρῶτον μὲν μωρία ἐστὶν καὶ ἔλαφρία φρενῶν· εἶτα ἐκ τῆς ἀφροσύνης γίνεταί πικρία, ἐκ δὲ τῆς πικρίας θυμὸς, ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ ὀργή, ἐκ δὲ τῆς ὀργῆς μῆνις. εἶτα ἡ μῆνις ἐκ τοσοῦ των κακῶν συνισταμένη γίνεται ἀμαρτία μεγάλη καὶ ἀνίατος, ὅταν γὰρ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα ἐν ἐνὶ ἀγγείῳ κατοικῆ, ὅπου καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐ χωρεῖ ἐκεῖνο τὸ ἄγος, ἀλλ' ὑπερπλεονάζει τὸ τρυφερὸν πνεῦμα, μὴ ἔχον συνήθειαν μετὰ πονηροῦ πνεύματος καὶ σκληρότητος κατοικεῖν. ὑποχωρεῖ οὖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου καὶ ζητεῖ κατοικεῖν μετὰ πραότητος καὶ ἡσυχίας. εἶτα ὅταν ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου οὗ κατοικεῖ, γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος κενὸς ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου καὶ λοιπὸν πεπληρωμένος τῶν πνευμάτων τῶν πονηρῶν ἀκαταστατεῖ ἐν πάσῃ πράξει αὐτοῦ, περισπώμενος ὧδε κάκει ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τῶν πονηρῶν, καὶ ὅλος ἀποτυφλοῦται ἀπὸ τῆς διανοίας τῆς ἀγαθῆς. οὕτως οὖν συμβαίνει πᾶσι τοῖς ὀξύχολοις. ἀπέχου οὖν ἀπὸ τῆς ὀξύχολίας, τοῦ πονηροῦ δαίμονος, ἔνδυσαι δὲ τὴν μακροθυμίαν καὶ ἀντίστηθι τῇ ὀξύχολίᾳ, καὶ ἔση ἐπαινούμενος μετὰ τῆς σεμνότητος τῆς ἡγαπημένης ὑπὸ κυρίου. βλέπε οὖν μὴ παραλογίσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην. ἐὰν γὰρ ταύτην φυλάξῃς, δυνήσῃ καὶ τὰς λοιπὰς τηρήσῃ. ἴσχυε οὖν ἐν αὐταῖς καὶ ἐνδυναμοῦ, καὶ νικήσεις καὶ ζῆσι εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.6 Καὶ ἀναστάντες ἠύξαντο, καὶ καθίσας ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ "Ἄκουε καὶ τῆς ἕκτης ἐντολῆς· ἐνετειλάμην σοι ἐν τῇ πρώτῃ ἐντολῇ ἵνα φυλάξῃς τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον καὶ ἐγκρατεύσῃ". ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίοχος "Ναὶ, κύριε, οὕτως ἔστιν". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἀλλὰ νῦν θέλω σοι δηλῶσαι καὶ τὰς δυοὺς νάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσῃς τὴν δύναμιν ἣν ἔχουσι καὶ ἐνέργειαν. διπλαῖ γὰρ εἰσιν. κεῖνται γὰρ ἐπὶ δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ. σὺ οὖν πίστευε τῷ δικαίῳ, τῷ δὲ ἀδίκῳ μηδὲν πιστεύσῃς. τὸ γὰρ δίκαιον ὀρθὴν ὁδὸν ἔχει, τὸ δὲ ἄδικον στρεβλήν. δύο εἰσὶν ἄγγελοι μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἷς τῆς δικαιοσύνης καὶ εἷς τῆς πονηρίας. καὶ ὁ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄγγελος τρυφερός ἐστὶ καὶ αἰσχυνηρὸς καὶ πρᾶος καὶ ἰσχυρός. ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, εὐθέως λαλεῖ μετὰ σοῦ περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἀγνείας, περὶ σεμνότητος καὶ περὶ αὐταρκείας καὶ περὶ παντὸς ἔργου δικαίου καὶ περὶ πάσης ἀρετῆς ἐνδόξου. ταῦτα πάντα ὅταν εἰς τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης μετὰ σοῦ ἐστίν. τούτῳ οὖν πίστευε καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐγκρατῆς αὐτοῦ γενοῦ. ὅρα οὖν καὶ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας τὰ ἔργα. πρῶτον πάντων ὀξύχολός ἐστι καὶ πικρὸς καὶ ἄφρων, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ, καταστρέφοντα τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. ὅταν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, γινώθι αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ". λέγει αὐτῷ ὁ δούξ Ἀντίοχος "Πῶς, κύριε, νοήσω αὐτὸν οὐκ ἐπίσταμαι, ἐὰν μὴ διδαχθῶ κατὰ λόγον". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε λεπτομερῶς καὶ ... .. γίνου. ὅταν ὀξύχολία σοὶ τις προσέλθῃ ἢ πικρία, γίνωσκε· ὅτι αὐτός ἐστιν ἐν σοί. εἶτα λοιπὸν ἐπιθυμίαι πράξεων πολλῶν καὶ πολυτέλεια ἐδεσμάτων καὶ κραιπαλῶν πολλῶν καὶ ποικίλων τροφῶν καὶ οὐδεόντων, καὶ ἐπιθυμίαι γυναικῶν καὶ πλεονεξίαι, ὑπερηφανία τε καὶ ἀλαζονεία καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. ταῦτα οὖν ὅταν ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς πονηρίας ἐστὶν ἐν σοί. σὺ οὖν ἐπιγνοὺς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ καὶ μηδὲν αὐτῷ πίστευε. ἔχεις οὖν ἀμφοτέρων τῶν ἀγγέλων τὰς ἐνεργείας. σύνες αὐτάς. περὶ μὲν [τοῖς ἔργοις] τῆς πίστεως αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή, ἵνα τοῖς ἔργοις τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης πιστεύσῃς καὶ ἐργασάμενος αὐτὰ ζήσῃς τῷ θεῷ, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.7 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος 2.7 "Μέμνησαι ὅτι εἰς τὴν πρώτην ἐντολὴν ἐνετειλάμην σοι περὶ πίστεως καὶ φόβου καὶ ἐγκρατείας". ἀπεκρίθη

"Ναί, κύριε". λέγει αὐτῷ "Νῦν ἄκουσον τῆς ἐβδόμης ἐντολῆς περὶ τοῦ φόβου· φοβοῦ τὸν κύριον καὶ φύλασσε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, καὶ ἔση δυνατὸς ἐν πράξει, καὶ ἡ πράξις σου ἀσύγκριτος ἔσται. φοβούμενος τὸν κύριον πάντα καλὰ ἐργάση· οὗτός ἐστιν ὁ φόβος ὃν δεῖ σε φοβηθῆναι. τὸν διάβολον μὴ φοβηθῆς, ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ φόβος. ἐν ᾧ δὲ ἡ δύναμις ἦ ἔν δοξος, καὶ φόβος ἐν αὐτῷ. πᾶς γὰρ ὁ δύναμιν ἔχων καὶ φόβον ἔχει. ὁ δὲ μὴ ἔχων δύναμιν ὑπὸ πάντων καταφρονεῖται. ὁ δοῦλος οὖν τοῦ κυρίου ἰσχυρὸς ἐστί καὶ ..... φοβήθητι οὖν τὸν κύριον, καὶ ζήση αὐτῷ φυλάσσω τὰς ἐντολάς αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας".

2.8 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ὀγδόης ἐντολῆς περὶ ἐγκρατείας· νόησον ὅτι ἡ ἐγκράτεια διπλῆ ἐστίν. ἐπὶ τινῶν γὰρ δεῖ σε ἐγκρατεῦσθαι, ἐπὶ τινῶν δὲ οὐ δεῖ. τὸ πονηρὸν ἐγ κρατεῦσθαι καὶ μὴ ποιεῖν αὐτὸ, τὸ δὲ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεῦσαι, ἀλλὰ ποιεῖ αὐτό. ἄκουε δὲ λεπτομερῶς". λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντίοχος "Ναί, δέομαί σου, πάντα μοι λεπτομερῶς δήλωσον, ὅτι οὐδέποτε ἤκουσα τοιοῦτον λόγον σωτηρίας, καθοπλίζοντα τὸν ἄνθρωπον κατὰ πάσης μηχανῆς τοῦ διαβόλου. διὰ τοῦτο ἐποίησα καὶ τὸν νοτάριόν μου πᾶσαν τὴν ἔνδοξον καὶ ἐνάρετον ταύτην διδαχὴν γράψαι". λέγει ὁ ἐπίσκοπος "Ἐγκρατεῦσαι ἀπὸ πάσης πονηρίας, ἀπὸ μεθύσματος, ἀνομίας, ἀπὸ τρυφῆς πονηρᾶς, ἀπὸ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ πολυτελῶν, πλοῦτου, καυχήσεως, ὑψηλοφροσύνης καὶ ὑπερηφανίας καὶ ψεύδους καὶ καταλαλιᾶς καὶ ὑποκρίσεως καὶ μνησικακίας καὶ πάσης βλασφημίας. ταῦτα τὰ ἔργα πονηρὰ ἐστὶ τῆ ζωῆ τῶν ἀνθρώπων. τούτων οὖν τῶν ἔργων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ μὴ ἐγκρατεῦόμενος τούτων οὐ δύναται ζῆσαι τῷ θεῷ. ἄκουε δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτων". λέγει ὁ δούξ Ἀντίοχος "Ἐτι γὰρ, κύριε, πονηρὰ εἰσὶν ἔργα"; λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Καὶ πολλά εἰσὶν ἀφ' ὧν δεῖ τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ ἐγκρατεῦσθαι, κλοπῆ, ψεῦδος, ἀποστέρησις, ψευδομαρτυρία, πλεονεξία, ἀλαζονεία, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. ἢ οὐ δοκεῖ σοι πονηρὰ εἶναι ταῦτα"; ἀπεκρίθη "Καὶ λίαν πονηρὰ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἐγκρατεῦσαι οὖν ἀπὸ πάντων τούτων, ἵνα ζήση τῷ θεῷ καὶ ἐγγραφήση μετὰ τῶν ἐγκρατεῶν μένων. ἃ μὲν οὖν δεῖ ἐγκρατεῦσθαι ταῦτά ἐστιν· ἃ δὲ δεῖ σε μὴ ἐγκρατεῦσθαι, ἀλλὰ ποιεῖν, ἄκουε. πάντων πρῶτον πίστις, φόβος κυρίου, ὁμόνοια, ἀγάπη, ῥήματα δικαιοσύνης, ἀλήθεια, ὑπομονή. τούτων ἀγαθώτερον οὐδὲν ἐστὶν ἐν τῆ ζωῆ τῶν ἀνθρώπων. ταῦτα ἔάν τις φυλάσῃ καὶ μὴ ἐγκρατεῦηται ἀπ' αὐτῶν, μακάριός ἐστιν ἐν τῆ ζωῆ αὐτοῦ. εἴτα τούτων τὰ ἀκόλουθα ἄκουε· χήραις ὑπηρετεῖν καὶ ὀρφανοὺς ὑστερουμένους ἐπισκέπτεσθαι, ἐξ ἀνάγκης λυτρώσασθαι τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ, φιλόξενον εἶναι· ἐν γὰρ τῆ φιλοξενίᾳ εὐρίσκεται ἀγαθοποίησις· ἡσύχιον εἶναι, ἐνδεέστερον γενέσθαι, πάντα ἄνθρωπον πρεσβύτην σέβασθαι, ἀσκεῖν δικαιοσύνην, ἀδελφότητα συντηρεῖν, ὕβριν ὑποφέρειν, μακρόθυμον εἶναι, ἀμνησικακόν, κάμνοντα τῆ ψυχῆ παρακαλεῖν, ἐσκανδαλισμένους ἀπὸ τῆς πίστεως μὴ ἀποβαλέσθαι, ἀλλ' ἐπιστρέφειν καὶ εὐθύμους ποιεῖν, ἀμαρτάνοντας νουθετεῖν, χρεώστας μὴ θλίβειν, ἐν δεῖς μὴ λυπεῖν, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοιά ἐστιν. δοκεῖ σοι ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι"; ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίοχος "Τί γὰρ, κύριε, δύναται τούτων ἀγαθώτερον εἶναι"; λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Γύμναζε σεαυτὸν ἐν τούτοις καὶ μὴ ἐγκρατεῦσαι πάντων, καὶ ζήση τῷ θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.9 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ἐνάτης ἐντολῆς τὴν διδασκαλίαν· πάνυ γὰρ ὠφέλιμός ἐστιν· ἄρον ἀπὸ σοῦ τὴν διψυχίαν καὶ μηδὲν ὅλως διψυχίης αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ θεοῦ, λέγων ἐν ἑαυτῷ ὅτι πῶς δυνησομαι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ κυρίου λαβεῖν ἡμαρτηκῶς τσαῦτα εἰς αὐτόν; μὴ διαλογίζου ταῦτα, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας σου ἐπιστρέψον πρὸς κύριον καὶ αἰτοῦ παρ' αὐτοῦ ἀδιστακτῶς, καὶ γνώση τὴν πολυευσπλαγχνίαν αὐτοῦ, ὅτι οὐ μὴ σε

ἐγκαταλίπη, ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου πληροφορήσει. οὐκ ἔστιν γὰρ ὁ θεὸς ὡς οἱ ἄνθρωποι μνησικακοῦντες, ἀλλ' αὐτὸς ἀμνησικάκος ἔστιν καὶ σπλαγχνίζεται ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ. σὺ οὖν καθάρισον τὴν καρδίαν σου ἀπὸ πάντων τῶν ματαίων τούτων καὶ τῶν προειρημένων σοι ῥημάτων, καὶ αἰτοῦ παρὰ τοῦ κυρίου, καὶ λήψη, καὶ πάντων τῶν αἰτημάτων σου ἀστέρητος ἔση, ἐὰν ἀδι στάκτως αἰτήσης· ἐὰν δὲ διστάσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδὲν οὐ μὴ λήψη τῶν αἰτημάτων σου. οἱ γὰρ διστάζοντες εἰς τὸν θεόν, οὗτοί εἰσιν ὡς δίψυχοι καὶ οὐδὲν ὅλως λαμβάνουσι τῶν αἰτημάτων αὐτῶν. οἱ δὲ ὅποτε λείψ ὄντες ἐν τῇ πίστει πάντα αἰτοῦνται πεποιθότες ἐπὶ τὸν θεόν καὶ λαμβάνουσιν, ὅτι ἀδιστακτως αἰτοῦνται μηδὲν διψυχοῦντες. πᾶς γὰρ δίψυχος ἀνὴρ, ἐὰν μὴ μετανοήσῃ, δυσκόλως σωθήσεται. καθάρισον οὖν τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τῆς διψυχίας, ἔνδυσαι δὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἰσχυρά ἐστιν, καὶπίστευε τῷ θεῷ ὅτι πάντα τὰ αἰτήματά σου ἂν αἰτῇ λήψη, καὶ ἐὰν αἰτησάμενός ποτε παρὰ τοῦ κυρίου αἶτημά τι καὶ βραδύτερον λάβῃς, μὴ διψυχῆσης, ὅτι τάχιον οὐκ ἔλαβες τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου. πάντως γὰρ διὰ πειρασμόν τινα ἢ παράπτωμά τι, ὃ σὺ ἄγνοεῖς, οὐκ ἔλαβες. σὺ οὖν μὴ διαλίπῃς εὐχόμενος τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου, ἕως οὗ ἀπολήψῃ αὐτό. ἐὰν δὲ ἐκκακήσῃς καὶ διψυχῆσης αἰτούμενος, ἑαυτὸν αἰτιῶ καὶ μὴ τὸν μὴ διδοῦντά σοι. βλέπε οὖν τὴν διψυχίαν ταύτην. πονηρὰ γὰρ ἔστι καὶ ἀσύνετος καὶ πολὺν ἐκριζοῖ ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ γε λίαν πιστοὺς καὶ ἰσχυροὺς, καταφρόνησον οὖν αὐτῆς ἐν παντὶ πράγματι, ἔνδυσάμενος τὴν πίστιν τὴν ἰσχυρὰν καὶ δυνατὴν. ἢ γὰρ πίστις πάντα ἐπαγγέλλεται, πάντα τελειοῖ, ἢ δὲ διψυχία μὴ καταπιστεύουσα ἑαυτὴν πάντων ἀποτυχὰ νει τῶν ἔργων αὐτῆς ὧν πράσσει. σὺ οὖν δούλευε τῇ εὐχῇ σου, τῇ δυνάμει τῆς πίστεως, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ καὶ πάντες οἱ καταφρονοῦντες εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.10 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς δεκάτης ἐντολῆς· ἄρον ἀπὸ σοῦ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηρὰν, ἔνδυσαι τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἀγαθὴν καὶ σεμνήν. ἐνδεδυμένος γὰρ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην μισήσεις τὴν πονηρὰν ἐπιθυμίαν· ἀγρία γὰρ ἐπιθυμία εἰς τάδε. ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς λύπην ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἦ συνετὸς, δαπανᾶται ὑπ' αὐτῆς δει νῶς. δαπανᾷ δὲ τούτους μὴ ἔχοντας ἔνδυμα ἐπιθυμίας ἀγαθῆς, ἀλλ' ἐμπεφυρμένους τῷ αἰῶνι τούτῳ. τούτους οὖν παραδίδωσιν εἰς θάνατον". καὶ λέγει ὁ Ἀντίοχος "Ποῖα, κύριε, εἰσὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς τὰ παρὰ τοὺς ἀνθρώπους εἰς θάνατον; γνῶρισόν μοι, ἵνα φύγω ἀπ' αὐτῶν". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουσον. πρῶτον πάντων ἐπιθυμία γυναικὸς, καὶ πολὺ τέλεια πλούτου, ἢ ἔστι φιλαργυρία, καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ ματαίων, καὶ μεθύσματος πολλοῦ, διαφορῶν γεύσεων, καὶ ἐτέρων τρυφῶν πολλῶν καὶ μωρῶν, καὶ δόξης ἀνθρωπίνης καὶ ματαίας. πᾶσα τρυφή μωρὰ ἔστι καὶ κενὴ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. ἀπέχεσθαι οὖν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν τούτων, ἵνα ἀπεχόμενοι ζήσητε τῷ θεῷ. ἐὰν δὲ δουλεύσῃς τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ καὶ ὑποταγῆς αὐτῇ, δύνασαι κατακυριεῦσαι τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς καὶ ὑποτάξαι αὐτὴν καθὼς βούλει". ὁ Ἀντίοχος λέγει "Ἡθέλον γινῶναι ποίοις τρόποις δεῖ με δουλεῦσαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ". ὁ ἐπίσκοπος λέγει "Ἄκουε· ἔργασαι δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν ἀληθείας, καὶ φόβον κυρίου καὶ πίστιν καὶ ἀγάπην καὶ ταπεινοφροσύνην καὶ ἀκτημοσύνην .....ἴθνην ποιῆσαι τῆς κοσμικῆς .....ότητος, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια τοῖς προειρημένοις. ταῦτα ἐργαζόμενος εὐάρεστος ἔση δοῦλος θεοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν". Πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ὁ διάβολος ὅταν ἴδῃ ὅτι δι' ἑαυτοῦ, τουτέστιν διὰ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ, οὐδὲν δύναται σε βλάψαι, τότε φέρει πρὸς σὲ ἀσθενε στέρους μοναχοὺς, καὶ δι' αὐτῶν πρόφασιν τινα διὰ λόγων, ἢ ἔργων, ἢ ἀναπαύσεως, ἢ ζήλου σαρκικοῦ δίδωσίν σοι εἰς τὸ σκανδαλίσει καὶ ταραξάσει. σὺ δὲ νοῶν τοῦ ἐχθροῦ εἶναι κατασκευὴν τοῦτο μὴ ἄρξῃ εἰς τὴν διάνοιάν σου λέγειν. ἐγὼ ἀπὸ τοῦ τοιούτου γένους εἰμι

μεγάλου, καὶ οὗτος ἰδιώτης καὶ εὐτελής, κάγω εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔχω πεσεῖν, μάλλον δὲ διὰ τοῦτο πρόσ πεσε αὐτῷ, μεμνημένος τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐντολῆς, ἣτις σοι παρακελεύεται «ἐάν τις σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιάν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην», καὶ μὴ πρότερον αὐτοῦ ἀποστῆς τῶν ποδῶν ἕως οὗ συγχώρησιν μετ' εὐχῆς παρ' αὐτοῦ δέξῃ, ὅπως τέλειός σοι ἀποδοθῆ τῆς ταπεινοφροσύνης ὁ στέφανος εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.11 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Ἄκουε καὶ τῆς ἐνδεκάτης ἐντολῆς· ἄρον ἀπὸ σοῦ τὴν λύπην· καὶ γὰρ αὕτη ἀδελφή ἐστὶ τῆς διψυχίας καὶ τῆς ὀξυχολίας". λέγει ὁ Ἀντίοχος "Πῶς, κύριε, ἀδελφή ἐστὶ τούτων; ἄλλο γὰρ μοι δοκεῖ ὀξυχολία καὶ ἄλλο διψυχία καὶ ἄλλο λύπη". λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Διὰ τί οὐ νοεῖς τὰ λεγόμενά σοι; καὶ γὰρ ἐκεῖνοι οὐ νοοῦσιν οἱ βάλλοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ σαρκικὰ καὶ κοσμικὰ πράγματα. οὐ νοεῖς ὅτι ἡ λύπη πάντων τῶν παθῶν πονηροτέρα ἐστὶν καὶ δεινοτάτη τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, καὶ παρὰ πάντα τὰ πνεύματα καταφθείρει τὸν ἄνθρωπον. οἱ δὲ φόβον ἔχοντες θεοῦ καὶ ἐρευνῶντες περὶ θεοῦ ἔργων καὶ ἀληθείας, καὶ τὴν καρδίαν ἔχοντες πρὸς κύριον πάντα τὰ λεγόμενα αὐτοῖς τάχιον νοοῦσι, καὶ συνιοῦσιν ὅτι καθαροὶ εἰσιν καὶ ἀμέριμοι ἀπὸ πάσης φροντίδος καὶ μερίμνης κοσμικῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς. ὅπου γὰρ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐκεῖ καὶ σύνεσις πολλή. κολλήθητι οὖν τῷ κυρίῳ καὶ πάντα νοήσεις. ἄκουε οὖν πῶς ἡ λύπη ἐκτρίβει τὸ πνεῦμα καὶ πάλιν σώζει. ὅταν ὁ δίψυχος ἐπιβάληται πράξαι τι καὶ ἀποτύχῃ διὰ τὴν διψυχίαν αὐτοῦ, ἡ λύπη ἐκπορεύεται εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ στενοχωρεῖ αὐτό. εἴτα πάλιν ἡ ὀξυχολία, ὅταν κολληθῆ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ πράγματός τινος καὶ λίαν πικρανθῆ καὶ ποιήσῃ τι κακόν, πάλιν ἡ λύπη εἰσπορεύεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὀξυχολήσαντος, καὶ λυπεῖται ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ ἢ ἔπραξεν καὶ μετανοεῖ, ὅτι πονηρὸν εἰργάσατο. αὕτη οὖν ἡ λύπη δοκεῖ σωτηρίαν ἔχειν, ὅτι τὸ πονηρὸν πράξας μετενόησεν. ἀμφοτέραι δὲ τῶν πράξεων λυποῦσι τὸν ἄνθρωπον· ἡ μὲν διψυχία ὅτι οὐκ ἐπέτυχε τῆς πράξεως, ἡ δὲ ὀξυχολία ὅτι ἔπραξεν τὸ πονηρὸν. ἀμφοτέρα οὖν λυπηρὰ ἐστὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ. ἄρον οὖν ἀπὸ σοῦ τὴν λύπην καὶ μὴ θλίβε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐν σοὶ κατοικοῦν, μὴ ποτε ἐντεύξῃ τῷ θεῷ καὶ ἀποστῆ ἀπὸ σοῦ. τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦ θεοῦ τὸ δοθὲν εἰς τὴν σάρκα ταύτην λύπην σαρκικὴν οὐχ ὑποφέρει οὐδὲ στενοχωρίαν. λύπη γὰρ ἢ ἐπὶ τοῖς πρώτοις ἀμαρτήμασι μόνη ἔχει ὠφέλειαν, ἐὰν μὴ πάλιν ἀμαρτήσῃς. ἔνδυσαι οὖν τὴν ἰλαρότητα τὴν πάντοτε ἔχουσαν χάριν παρὰ τῷ θεῷ καὶ εὐπρόσδεκτον οὖσαν αὐτῷ, καὶ ἐντρύφησον ἐν αὐτῇ. πᾶς γὰρ ἰλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ ἐργάζεται καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ καὶ καταφρονεῖ τῆς ματαίας λύπης· ὁ δὲ λυπηρὸς ἀνὴρ πάντοτε ὀργίζεται καὶ ἀνομίαν ἐργάζεται μὴ ἐντυγχάνων μηδὲ ἐξομολογού μενος τῷ θεῷ. πάντοτε γὰρ λυπηροῦ ἀνδρὸς ἢ ἐντεύξῃ οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι ἡ λύπη ἐγκάθηται εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ. μεμιγμένη οὖν ἡ λύπη ἢ κοσμικὴ μετὰ τῆς ἐν τεύξεως οὐκ ἀφήσῃ τὴν ἐντεύξιν ἀναβῆναι καθαρὰν εἰς τὸ θυσιαστήριον. ὥσπερ γὰρ ὄξος οἴνω μεμιγμένον τὴν αὐτὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχουσιν, οὕτως καὶ λύπη μεμιγμένη μετὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν αὐτὴν ἐντεύξιν οὐκ ἔχει. καθάρισον οὖν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς λύπης τῆς πονηρᾶς ταύτης, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν".

2.12 Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος "Βλέπε στερεῶς καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου ἐπὶ στρεφε πρὸς κύριον καὶ μὴ φοβηθῆς τὸν διάβολον· δύναμις γὰρ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν κατὰ τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· ὁ θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ παρέχων τὴν νίκην. ὁ διάβολος μόνον φόβον ἔχει, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ τόνους οὐκ ἔχει. μὴ φοβηθῆς οὖν αὐτὸν, καὶ φεύξεται ἀπὸ σοῦ, μηδὲ τὴν ἀπειλὴν αὐτοῦ δειλιάσῃς· ἄτονος γὰρ ὡς νε κροῦ νεῦρα. οὐ δύναται γὰρ καταδυναστεύειν τῶν δούλων τοῦ

θεοῦ τῶν ἐξ ὅλης καρδίας ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν. δύναται οὖν ὁ διάβολος παλαῖσαι, καταπαλαῖσαι δὲ οὐ δύναται. ἔὰν οὖν ἀντιστῆς αὐτόν, νικηθεὶς φεύξεται ἀπὸ σοῦ κατησχυμμένος. μᾶλλον φοβήθητι τὸν κύριον τὸν δυνάμενον σώσαι καὶ ἀπολέσαι. μὴ δειλιάσῃς μηδὲ φοβηθῆς τὸν θάνατον· φθαρτὸς γάρ ἐστιν· ἀλλὰ φοβοῦ τὴν ἁμαρτίαν· προαιρετικὴ γάρ ἐστι. φύλασσε σεαυτὸν ἀπὸ τῶν τριῶν μελῶν τοῦ σώματός σου, ὀφθαλμοῦ, στόματος καὶ ἀκοῆς, μὴ ποτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν σου φθονερῶς καὶ ἀκολάστως προσέχῃς τινὶ καὶ διὰ στόματος τοῦ μὴ λαλεῖν ποτε ἀσύμφορα, καὶ ἀκοὴν τῇ ὑγιαινούσῃ ..... μὴποτε καταδέξῃ λογίον ..... βεῖς, μὴ ποτε ἠττηθῆς ἀσυνέτοις λογισμοῖς, ἀκοῇ βλαβεραῖ, καὶ ἐπιστρέψῃς ὡς κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἕμετον, ἀλλὰ λάβε μᾶλλον εἰς τὴν σὴν ἔννοιαν τὴν ἐσχάτην ἡμέραν. οὐ γὰρ μόνος τὸν αἰῶνα βιώσεις, ἀλλὰ τὴν τότε μνήσθητι συνοχὴν καὶ πνιγμὸν καὶ θανάτου ὥραν καὶ ἀπόφασιν θεοῦ κατεπειγουσαν καὶ ἀγγέλους ἐπὶ σπεύδοντας καὶ ψυχὴν ἐν τούτοις θορυβουμένην καὶ ἅμα τῷ συνειδῶτι πικρῶς μαστιγουμένην καὶ πρὸς τὰ ὧδε ἐλεεινῶς ἐπιστρέφουσαν. καὶ τὴν ἀπαραίτητον τῆς μακρᾶς ἐκείνης ἀποδημίας ἀνάγκην διάγραφόν μοι τῇ διανοίᾳ, τὴν τελευταίαν τοῦ κοινοῦ βίου καταστροφὴν, ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ τῶν ἁγίων. ἤξει γὰρ καὶ οὐ παραιοπήσεται, ὅταν ἔλθῃ ὁ κύριος κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. μνήσθητι τὸν πύρινον ποταμὸν, τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον, τὸν δεινὸν ἄδην, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸν πικρὸν κλαυθμὸν, τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, τὴν ἄσβε στον κάμινον. πάντα γὰρ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα παραστήσεται, ὅταν ἡ σάλπιγξ ἐκείνη μέγα τι καὶ φοβερὸν ἠχήσασα τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἐξεγερεῖ καθεύδοντας «καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ πράξαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως». μνήσθητι τῆς τοῦ Δανιὴλ ὀπτασίας, πῶς ὑπ' ὄψεσιν ἄγει τὴν κρίσιν «ὅτι» φησὶν «ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν καὶ παλαιοὶ ἡμερῶν ἐκάθισεν, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιῶν, καὶ ἡ θριξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡς ἔριον καθαρὸν, ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον, ποταμὸς πυρὸς εἴλκεν ἔμ προσθεν αὐτοῦ. χίλια χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ καὶ μύρια μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθισεν καὶ βίβλοι ἠνεώχθησαν». τὰ ἀγαθὰ, τὰ φαῦλα, τὰ φανερά, τὰ κεκρυμμένα, τὰ πράγματα, τὰ ῥήματα, τὰ ἐνθυμήματα. εὐθέως οὖν εἰς ἐξάκουστον τοῖς πᾶσιν καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις σοφῶς ἀνακαλύψει. πάντα γὰρ, ὡς προεῖπον, γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα παραστήσει τῷ βήματι τῷ φοβερῷ. βλέπε λοιπὸν τὸν χρόνον ἐν ᾧ δεῖ σε καρπώσασθαι τὸ ἀμέτρητον αὐτοῦ ἔλεος, μὴ ἐν ματαιότητι ἀναλώσης, καὶ ἐν πύλαις ἄδου ζητήσεις τοῦτο καὶ οὐχ εὐρήσεις ὃ ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν σου προκείμενον οὐκ ἠθέλησας. μνήσθητι οὖν καὶ ταύτην τὴν φρικτὴν τῆς ἀπολογίας ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ ἴδε πῶς μέλλεις ἀπολογεῖσθαι τῷ πλάσαντί σε θεῷ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, ὅτι δεδόξασται τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὡς ἀπ' ἀρχῆς καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν".

2.13 Καὶ συντελέσας τὰς δώδεκα ταύτας ἐντολὰς ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ "Πορεύου ἐν ταῖς ἐντολαῖς ταύταις καὶ παρακάλει καὶ τοὺς ἀκούοντας πορεύεσθαι ἐν αὐταῖς, ἵνα ἡ μετάνοια αὐτῶν καθαρὰ γένηται τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, θαρροῦντας ὅτι λήφονται οὐ μόνον ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν κληρονομίαν τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν".

2.14 Ταύτας ἀκούσας τὰς ἐντολὰς ὁ Ἀντίοχος καὶ γράψας αὐτὰς ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὡς ἐν βιβλίῳ, σπεύσας ὠρθοδρόμησε τῷ κοινοβίῳ, λέγων ἐν ἑαυτῷ

"Μή πως κατὰ μόνας οἰκῶν ὑψωθῶ καὶ βλάψω ἑαυτὸν, ἀλλὰ μᾶλλον δίδωμι ἑμαυτὸν εἰς ὑπακοὴν ἀδελφῶν καὶ θεωρῶν ἑνὸς ἐκάστου τὴν πολιτείαν ζήλω κρατοῦ μενος κἀγὼ τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι τὴν αὐτὴν πληρώσω ἀρετὴν". ὅπερ καὶ γέγονεν. εἰσελθὼν γὰρ εἰς κοινὸ βίον οὕτως ἐπολιτεύσατο μετὰ τῆς ἀδελφότητος ὡς νο μίζειν αὐτὸν μὴ μετὰ ἀνθρώπων οἰκεῖν, ἀλλὰ μετὰ ἀγγέλων θεοῦ, καὶ τὰ κελευόμενα μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας καὶ χαρᾶς ἐποίει. πάντα τύφον καὶ ὑπερηφανίαν καὶ μνήμην κοσμικὴν ἐκ ποδῶν ποιήσας πᾶσαν ἤσκει σωφροσύνην, ὑπακοὴν, ταπεινοφροσύνην, φιλαδελφίαν, σιωπὴν, ἀγάπην, οὐδὲν ἄλλο ἐννοῶν εἰ μὴ τὰς ἐντολὰς καὶ νοθεσίας τοῦ ἀγίου πατρὸς καὶ ἐπισκόπου Ἀθανασίου καὶ τὴν ἐλπίδα τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. καὶ πάντες ὠφελοῦντο οἱ ἀδελφοὶ βλέποντες τὸν ἄνδρα ποτὲ μὲν ἐν τῷ κόσμῳ πλούσιον καὶ ἔνδοξον καὶ μετὰ πάσης πολιτείας ἀνατραφέντα, νῦν δὲ μὴ λογιζόμενον ἑαυτὸν ἄνθρωπον εὐγενῆ καὶ ἐλεύθερον, ἀλλὰ πᾶσαν εὐτέλειαν ἀσκούοντα. καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν τὸν πλείονα χαριζόμενον τοῖς ἀνθρώποις ὧν αἰτοῦσιν ἢ ζητοῦσιν αὐτόν. ὄνπερ ἰδὼν ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τοσοῦτων τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι γέμοντα κατορθωμάτων καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἠμφιεσμένον τῷ δευτέρῳ ἐνιαυτῷ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ κατέστησεν αὐτὸν ἀποκρισιάριον τῆς μονῆς, ὅπως ἐξερχόμενος ἐπὶ τὴν πόλιν πᾶσαν χρεῖαν μετὰ πάσης εὐλαβείας διακονήσῃ, ὧτινι καὶ πᾶσα ἡ ἀδελφότης συνήνεσεν. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος, ἀντιλέγειν μὴ εἰδὼς, μετὰ πάσης εὐλαβείας ὡς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ταύτην ἐποίησε τὴν ὑπακοὴν, καὶ αἰτήσας εὐχὴν παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος ἐξήρχετο λοιπὸν ἐπὶ τὴν πόλιν εἰς πᾶσαν ἀπόκρισιν τοῦ μοναστηρίου. εὐρῶν δὲ εἰς τὴν πόλιν φίλον ἀρχαῖον, διάκονον τῆς ἐκκλησίας, ὀνόματι Πιστὸν, παρ' αὐτῷ ἔμενεν, ὅτε ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν προφάσει διακονίας. ἰδὼν οὖν ὁ φθονερός δαίμων τὴν τὸς αὐτὴν ἐπιστήμην καὶ ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς καὶ μὴ φέρων ὄρα τί μηχανᾶται.

2.15 Θυγάτηρ ἦν μονογενῆς τῷ διακόνῳ. ταύτην πολλάκις προσεδρεύσας τις ἀναγνώστης, ὀνόματι Ἀλέξανδρος, ἔφθειρεν, καὶ τῆς κόρης ἐγκοῦ γενναμένης φοβηθεὶς ὁ ἀναγνώστης τὸν ἐπίσκοπον καὶ τὴν αἰσχύνην μὴ φέρων ὑπέθετο τῇ κόρῃ τὴν αἰτίαν τῷ δούλῳ τοῦ θεοῦ Ἀντιόχῳ ἐπιγράψαι, ὧ καὶ συνέθετο ἡ κόρη τοὺς πάντας οὕτως πληροφορῆσαι. καὶ μεθ' ἡμέρας τεσσαράκοντα τῆς τοῦ παιδίου γεννήσεως φανερὰ γέγονε τῷ ἐπισκόπῳ τὰ κατὰ τὴν κόρην, καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὴν ὁ ἐπίσκοπος ἐπυνθάνετο μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς τίς ἂν εἴη ὁ τοῦτο πεποιηκώς. ἡ δὲ ἀπεκρίθη "Ἀπὸ τοῦ μονάζοντος Ἀντιόχου, καθά φησιν, ἐν συνηθείᾳ ἐστὶ τοῦ ἔρχεσθαι πρὸς ἡμᾶς". καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἐπίσκοπος καὶ πάντες οἱ παρεστῶτες. καὶ πέμψας μετὰ πολὺ θυμοῦ εἰς τὸ μοναστήριον .... τὸν δούλον τοῦ θεοῦ. μεθ' ὕβρεως δὲ εἰσελθόντες μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἄλλος μὲν ὕβριζεν αὐτόν, ἄλλος ἐνέπτυνεν, ἕτερος ὠνειδίζεν, αὐτὸς δὲ παρέστη τῷ ἐπισκόπῳ. καὶ ἔρωτηθεὶς περὶ τῆς κόρης καὶ περὶ τοῦ γεγονότος εἶπεν ὁ Ἀντίοχος "Ἐὰν εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ἡ ἀλήθειά μου ἐν τῷ ὑμετέρῳ ψεύδει οὐ μὴ πιστευθῇ". καὶ παρεστῶτος ὄλου τοῦ ὄχλου εἶπεν ἡ κόρη κράζουσα "Τί ἔχεις εἰπεῖν; οὐ δύνασαι ἀρνήσασθαι· ἀπὸ σοῦ γὰρ γεγένηται τὸ παιδίον. καὶ τί αἰσχύνῃ; ὁμολόγησον ὃ ἐποίησας". τότε στενάξας ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος λέγει "Δότε μοι τὸ παιδίον, καὶ ἴδω εἰ ἐξ ἐμοῦ γεγένηται". καὶ λαβὼν τὸ παιδίον τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὃν καὶ κρατήσας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν τῷ παιδίῳ "Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου, εἶπέ, παιδίον, ἐξ ἐμοῦ γεγένησαι σύ"; τότε βοᾷ τὸ παιδίον χάριτι τοῦ θεοῦ μεγάλη τῇ φωνῇ "Οὐχί, δοῦλε τοῦ θεοῦ· καθαρὸς σὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ τοῦτο τὸ σκάνδαλον ποιήσας Ἀλέξανδρός ἐστιν ὁ ἀναγνώστης". τότε ἡ μὲν κόρη κατανοήσασα τὴν τοῦ θεοῦ ἔλεγχιν παραχρήμα πεσοῦσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐξέψυξεν· ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἀμνησικακίας χάριν ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀναγνώστης, πολλὰ ἐπιθεὶς ἑαυτῷ

σίδηρα καὶ μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπελθὼν, ἐγκλείσας ἑαυτὸν ἐν κελλίῳ μικρῷ, ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἐν τῇ μετανοίᾳ τέλειον τῷ θεῷ ἀπεδίδου τὴν ἐξομολόγησιν χάριτι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

2.16 Καὶ ἐπανερχομένου αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον ἐγγὺς τῆς πύλης τῆς πόλεως προσπίπτει αὐτῷ τις νεῶτερος γονυπετῶν καὶ λέγων "Δοῦλε τοῦ θεοῦ, συγχῶ ρησόν μοι ὅτι ἐνέπτυσα εἰς τὸ πρόσωπόν σου, πιστεύσας τῇ ἀνόμῳ κόρῃ ἐκείνῃ περὶ τῶν κατὰ σοῦ λεχθέντων, καὶ νηστεύω ἕνεκεν τῆς τόλμης ταύτης, καὶ παρκαλῶ τὸν κύριον". ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος λέγει αὐτῷ "Μὴ κλαῖε περὶ ἐμοῦ μηδὲ νήστευε, ἀλλὰ κλαῖε καὶ νήστευε διὰ τὸ ἱμάτιον ὃ ἔκλεψας τῆς γυναικὸς τῆς χήρας καὶ πτωχῆς πρὸ τριῶν ἡμερῶν. καὶ σὺ ἔχων πέντε ἱμάτια τὸ ἐν τῆς χήρας ἔκλεψας". τότε ὁ νεώτερος ἐλεγχθεὶς καὶ φρίξας καὶ θαυμάσας πῶς φανερὸν γέγονεν ὁ κρυφῆ καὶ ἐν ἐσπέρᾳ ἔπραξε μόνος ἀπέρχεται τρέμων, καὶ φέρει τὰ ἴδια πέντε ἱμάτια καὶ τὸ ἐν τῆς χήρας, καὶ ὅλα δίδωσιν τῇ γυναικί, παρακαλῶν αὐτὴν σὺν αὐτῷ προσπεσεῖν τῷ δούλῳ τοῦ θεοῦ. ἰδὼν δὲ ἀμφοτέρους προσπίπτοντας καὶ ἀπὸ καρδίας τὸν αἴτιον μετανοοῦντα ἐδέξατο αὐτὸν ἐν φιλήματι ἀγίῳ, καὶ λέγει ὁ νεώτερος "Θέλω, κύριέ μου, νηστεῦσαι πολλὰς ἡμέρας, ὅτι πολλάί εἰσιν αἱ ἁμαρτίαι μου". λέγει αὐτῷ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος "Πῶς θέλεις νηστεῦσαι"; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ "Ἀπὸ τοῦ πρωῦ ἕως ἐσπέρας". καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντίοχος "Καὶ μὴ τρώγων ποῦ διάγεις"; ὁ δὲ εἶπεν "Τοὺς φίλους καὶ τὰ πράγματά μου βλέπω, καὶ πάλιν ὀλίγον καθεύδω, καὶ ὅταν γένηται ἐσπέρα, μεταλαμβάνω". λέγει αὐτῷ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος "Τοῦτο οὐκ ἔστιν νηστεία· ἐὰν γὰρ νηστεύσῃς ἀπὸ βρωμάτων καὶ τινα κακαλογίης, ἢ λυπῆσης, ἢ διαβάλης, ἢ μνησικακίης ἀπὸ προτέρας μάχης, ἢ ἐσπέρας ποιήσης πολῦτιμον δεῖπνον, καὶ ἄρξη μεθύσκεσθαι ἢ αἰσχροῦ ἐργάζεσθαι, ἢ κατ' ἔννοιαν ἐπιθυμῆσαι τι τοιοῦτον, πολὺ συμφέρει σοὶ πέμπτον τῆς ἡμέρας ἐσθίειν καὶ τούτων φείσασθαι ἢ μὴ γευσάμενον ἐκείνοις συμφύρεσθαι. τίς γὰρ ὠφέλεια βρωμάτων ἀπέχεσθαι, πάσης δὲ ἄλλης ἐπιθυμίας ἐμφορεῖσθαι; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι πᾶς ὁ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ πληρῶν κατ' ἔννοιαν καὶ ἐκτὸς τῶν ἕξωθεν βρωμάτων ἤδη κεκόρεσται καὶ μεθύει; ἀλλ' εἰ θέλεις ἐγκρατεῦσασθαι καὶ νηστεῦσαι, ἵνα ἡ νηστεία σου δεκτὴ ᾖ τῷ θεῷ, πρῶτον πάντων φύλαξαι νηστεύειν ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ καὶ ἀκοῆς πονηρᾶς, καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ καὶ μνησικακίας καὶ αἰσχροκερδίας, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἧ νηστεύεις ἀρκέσθητι ἄρτῳ καὶ λαχάνοις καὶ ὕδατι, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ. συμψηφίσας δὲ τὴν ποσότητα τῆς δαπάνης τοῦ ἀρίστου οὗ ἕμελλες ἐσθίειν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, δὸς χήρᾳ ἢ ὀρφανῷ ἢ ὑστερουμένῳ, πρὸς ὃν δὴ σαφῶς ἐμπλήσας τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν εὔξεται ὑπὲρ σοῦ πρὸς κύριον. ἐὰν οὖν τελέσης τὴν νηστείαν ὡς ἐνετειλάμην σοι, ἔσται ἡ θυσία σου δεκτὴ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐγγεγραμμένη ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως τῶν ἡτοιμασμένων ἀγαθῶν τοῖς δικαίοις". Ταῦτα ἀκούσας ὁ νεώτερος καὶ καταλείψας πάντα ἐβίασατο τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὴν μονήν. καὶ ἀκολουθήσας αὐτῷ, πάντα ὅσα ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ φυλάξας, ἐν πολλῇ ἐγκρατεῖα καὶ δάκρυσιν καὶ στεναγμοῖς πληρῶσας ἐνιαύσιον χρόνον ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη, παραδὸς τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ.

2.17 Καὶ μετὰ τρία ἔτη, μέλλοντος τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τελευτᾶν, ἦλθον εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τινὲς ἅγιοι ἐπίσκοποι, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς ὁ ἡγούμενος ὅπως ἀντ' αὐτοῦ τὸν φιλάδελφον καὶ ἀμνησικακὸν καὶ ταπεινόφρονα Ἀντίοχον καταστήσωσι, καὶ πᾶσα δὲ ἡ ἀδελφότης συμπαρεκάλει. τοῦ δὲ ἀντιλέγοντος καὶ ὀδυρομένου, μετὰ πολλῆς βίας καὶ ἀνάγκης χειροτονήσαντες τοῦτον οἱ ἐπίσκοποι πρεσβύτερον κατέστησαν καὶ ἡγούμενον. καὶ παραθέμενος αὐτῷ ὁ ἡγούμενος πᾶσαν τὴν ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ. λαβὼν οὖν τὴν φροντίδα ὁ

Ἄντιοχος ἐν πολλῇ σπουδῇ καὶ ἐγκρατεῖα καὶ ἀγρυπνία καὶ εὐχαῖς διετέλει, πολλά τε ἔνδοξα καὶ κατορθώματα διεπετέλει ὁ Χριστός.

2.18 Καὶ μετὰ δύο ἔτη τοῦ ἡγήσασθαι αὐτὸν τῆς μονῆς δύο ἀδελφοὶ ὀλιγόψυχοι κοινῇ γνώμῃ ἐξῆλθον τοῦ μοναστηρίου καὶ ἐπέστρεψαν ὡς κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον, σπαταλῶντες καὶ ἐντρυφῶντες ἐπὶ ταῖς βιωτικαῖς ἀσελγείαις. καὶ ταῦτα μαθὼν ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἄντιοχος πάνυ ἔθλιψεν ἑαυτὸν, θρηνῶν τοὺς δύο ἀδελφοὺς, καὶ ἐδέετο περὶ αὐτῶν τοῦ κυρίου. ψαλλόντων δὲ αὐτῶν τὴν ἐνάτην, ὡς ἔκλινε τὰ γόνατα σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, γέγονεν ἐν ἐκστάσει, καὶ παραλαμβάνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὑπὸ ἀγγέλου. καὶ πολλῆς ὥρας παρελθούσης καὶ μὴ ἐγειρομένου αὐτοῦ ἐγείρεται ὁ δευτεράριος αὐτοῦ καὶ μετ' ἐπιεικείας παρεκάλει ἀναστῆναι καὶ τελέσαι τὴν λειτουργίαν τῆς εὐχῆς. ὡς δὲ εἶδον ὅτι οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις, ἐγνώρισαν ὅσα αὐτὸν βλέπειν, καὶ ὑπεχώρησαν ἀπ' αὐτοῦ πληρώσαντες τὸν κανόνα. μέλλοντος δὲ δύνειν τοῦ ἡλίου κράζας εἶπεν "Δόξα σοι ὁ θεός, δόξα σοι". τότε προσῆλθον αὐτῷ πᾶσα ἡ συνοδία ἰκετεύουσα μηδὲν ἀπ' αὐτῶν κρύψαι ὧν ὁ θεὸς αὐτῷ ἀπεκάλυψεν. καὶ μὴ δυνηθεὶς κρύψαι διὰ τὴν πολλὴν ὄχλησιν τῶν ἀδελφῶν ποιήσας εὐχὴν ἤρξατο λέγειν "Παραληφθεὶς χάριτι Χριστοῦ ὑπὸ ἀγγέλου ἦλθον εἰς πεδίον, καὶ δείκνυσί μοι ποιμένα νεανίσκον ἐνδεδυμένον σύνθεσιν ἱματίων κροκαίων, βόσκοντα πρόβατα πολλὰ λίαν, καὶ τὰ πρόβατα ταῦτα ἦν ὡσεὶ τρυφῶντα καὶ λίαν σπαταλῶντα καὶ ἰλαρὰ, σκιρτῶντα ὡδὲ κάκεϊ· καὶ αὐτὸς ὁ ποιμὴν πάνυ ἰλαρὸς ἐπὶ τῷ ποιμνίῳ αὐτῷ ἦν, καὶ περιέτρεχε τὰ πρόβατα. καὶ ἄλλα πρόβατα εἶδον σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα ἐν τόπῳ ἐνὶ, οὐ μέντοι σκιρτῶντα· καὶ λέγει μοι "Βλέπεις τὸν ποιμένα τοῦτον"; "Βλέπω" φημί "κύριε". "Οὗτος" φησὶν "ἄγγελος τρυφῆς καὶ ἀπάτης ἐστίν· οὗτος ἐκτρίβει τὰς ψυχὰς τῶν δούλων τοῦ θεοῦ καὶ καταστρέφει ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἀπατῶν αὐτὰς ταῖς ἐπιθυμίαις ταῖς πονηραῖς, ἐν αἷς ἀπόλλυνται ἐπιλανθάνομενοι τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ πορευόμενοι ταῖς ματαίαις τρυφαῖς καὶ ἀπάταις τοῦ βίου τούτου. διὸ καὶ ἀπόλλυνται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τούτου εἰς θάνατον καὶ καταφθοράν". λέγω αὐτῷ "Οὐ γινώσκω, κύριε, τί ἐστὶν εἰς θάνατον καὶ καταφθοράν". καὶ λέγει μοι "Ἄκουε"· φησὶν "ἂν εἶδες πρόβατα ἰλαρὰ καὶ σκιρτῶντα, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τέλος καὶ παραδεδωκότες ἑαυτοὺς ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ αἰῶνος τούτου. ἐν τούτοις οὖν μετάνοια ζωῆς οὐκ ἔστιν, ὅτι καὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' αὐτοὺς βλασφημεῖται. τῶν τοιούτων ἡ ζωὴ θάνατός ἐστιν. ἂν δὲ εἶδες μὴ σκιρτῶντα, ἀλλὰ καὶ ἐν τόπῳ βοσκόμενα, οὗτοί εἰσιν οἱ παραδεδωκότες μὲν τῇ τρυφῇ καὶ ἀπάτῃ ἑαυτοὺς, εἰς δὲ τὸν κύριον μὴ βλασφημήσαντες. οὗτοι οὖν κατεφθαρμένοι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ἐν τούτοις ἐλπίς ἐστὶν μετανοίας, ἐν ἧ δύνανται ζῆσαι. ἡ καταφθορὰ οὖν ἐλπίδα ἔχει ἀναστάσεως ἕως τινός, ὁ δὲ θάνατος ἀπώλειαν ἔχει αἰώνιον.

2.19 Πάλιν προέβημεν μικρὸν, καὶ δείκνυσί μοι ἕτερον ποιμένα μέγαν, ὡς ἄγριον τῇ ιδέᾳ, περικεῖμενον δέρμα αἰγίου λευκόν, καὶ πήραν τινὰ εἶχεν ἐπὶ τὸν ὦμον, καὶ ῥάβδον σκληρὰν λίαν καὶ ὄζους ἔχουσαν, καὶ τὸ βλέμμα εἶχεν πικρὸν, ὥστε φοβηθῆναί με αὐτόν. οὗτος οὖν ὁ ποιμὴν παρελάμβανε τὰ πρόβατα ἀπὸ τοῦ ποιμένου τοῦ πρώτου τοῦ νεανίσκου, ἐκεῖνα τὰ σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα, μὴ σκιρτῶντα δὲ, καὶ ἔβαλλεν αὐτὰ εἰς τινὰ τόπον κρημνώδη καὶ ἀκανθώδη καὶ τριβολώδη, ὥστε ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων μὴ δύνασθαι ἐκπλέξαι τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἐμπλέκεσθαι ταῖς ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις, καὶ λίαν ἐταλαιπώρουν δαιρόμενα ὑπ' αὐτοῦ· καὶ ὡδὲ κάκεϊ περιήλυνεν αὐτὰ, καὶ ὅλως ἀνάπαυσιν αὐτοῖς οὐκ ἐδίδου, οὐδὲ ἴσταντο. Βλέπων οὖν αὐτὰ ἐγὼ οὕτως μαστιζόμενα καὶ ταλαιπωροῦντα ἐλυπούμην ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι οὕτως ἐβασανίζοντο καὶ ἀνοχὴν ὅλως οὐκ εἶχον. καὶ λέγω τῷ ἁγ. γέλῳ τῷ μετ' ἐμοῦ λαλοῦντι "Κύριε, τίς ἐστὶν οὗτος ὁ ποιμὴν ὁ ἄσπλαγχνος

καὶ πικρός"; καὶ λέγει μοι "Οὗτός ἐστιν ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας· ἐκ δὲ τῶν ἀγγέλων τῶν δικαίων ἐστὶ, τεταγμένος δὲ ἐπὶ τῆς τιμωρίας. παραλαμβάνει οὖν τοὺς ἀποπλανηθέντας ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πορευθέντας ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν, καὶ τιμωρεῖται αὐτοὺς καθὼς ἄξιοί εἰσι, δειναῖς καὶ ποικίλαις τιμωρίαις". λέγω αὐτῷ "Ἦθελον γνῶναι, κύριε, τὰς ποικίλας ταύτας τιμωρίας, ποταπαὶ εἰσιν". "Ἄκουε" φησὶν· "αἱ ποκίλαι τιμωρίαι καὶ βάσανοι βιωτικά εἰσι βάσανοι· ἐπὶ γὰρ ἀποστῶσιν τοῦ θεοῦ, νομίζοντες ἐν ἀναπαύσει εἶναι καὶ πλούτῳ, τότε τιμωροῦνται οἱ μὲν ζημιούμενοι, οἱ δὲ ὑστερούμενοι, οἱ δὲ ἀσθενείαις ποι κίλαις περιπίπτοντες, ἄλλοι ἐν ἀκαταστασίαις, ἕτεροι ὑβριζόμενοι ὑπὸ ἐλαττόνων, καὶ ἑτέροις ποκίλαις πράξεσι. πολλοὶ γὰρ ἀκαταστατοῦντες ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπιβάλλονται εἰς πολλὰ πράγματα, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὄλως ὑποβαίνει, καὶ δυσχεραίνουσιν, καὶ οὐ γινώσκουσιν ὅτι διὰ τὰ πονηρὰ ἃ ἔπραξαν οὐκ εὐδοοῦνται, καὶ λοιπὸν αἰτιῶνται τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἀνέχονται τὰς λοιπὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐπιστρέψαντες δουλεῦσαι τῷ θεῷ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ. ἂν δὲ μετανοήσωσι καὶ ἀνανήψωσι, τότε συνοιῶσιν ὅτι διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν τὰ πονηρὰ οὐκ εὐδοοῦν το, καὶ οὕτως δοξάζουσι τὸν κύριον ὅτι δίκαιος κριτὴς ἐστὶ καὶ δικαίως ἔπαθον καὶ ἐπαιδεύθησαν κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν. ἄκουε οὖν ἀμφοτέρων τὴν δύναμιν, τῆς τρυφῆς καὶ τῆς βασάνου. τῆς τρυφῆς καὶ τῆς ἀπάτης ὁ χρόνος ὥρα ἐστὶ μία, τῆς δὲ βασάνου ὥραι τριάκοντα, ἡμερῶν δύναμιν ἔχουσαι. ἐὰν οὖν μίαν ἡμέραν τις τρυφήσῃ καὶ ἀπατηθῇ, μίαν δὲ ἡμέραν βασανισθῇ, ἐνιαυτοῦ ὀλοκλήρου ἰσχὺν ἔχει ἢ ἡμέρα ἐκείνη τῆς βασάνου. ὅσας οὖν ἡμέρας τρυφήσῃ τις, τοσοῦτους ἐνιαυτοὺς βασανισθήσεται. βλέπεις οὖν ὅτι τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρόνος οὐδὲν ἐστίν, τῆς δὲ τιμωρίας καὶ βασάνου πολὺς. ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατῶμενος καὶ πράσων ἃ βούλεται πολλὴν ἀφροσύνην ἐν δέδυται· ἀντὶ γὰρ τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ἐκάστης ἡμέρας ἀποτίσει βάσανον μεγάλην, ἐνιαυτὸν τῇ ἡμέρᾳ". καὶ λέγω τῷ ἀγγέλῳ "Ποῖαι τρυφαὶ εἰσι βλαβεραὶ"; λέγει μοι "Πᾶσα πρᾶξις σαρκικὴ τρυφή ἐστίν, ἐὰν ἡδέως ποιῇ αὐτήν. ὁ γὰρ ὀξύχολος τῷ ἑαυτοῦ πάθει τὸ ἱκανὸν ποιῶν τρυφᾷ, ὁμοίως καὶ ὁ μοιχὸς καὶ ὁ μέθυσος καὶ ὁ κατάλαλος καὶ ὁ ψεύστης καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ὁ ἀποστερητὴς, καὶ ὅσα τοιαῦτα· τρυφῶσι γὰρ ἐν τῇ αὐτῶν πράξει. αὗται δὲ αἱ πράξεις βλαβεραὶ εἰσι τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. εἰσὶ δὲ καὶ τρυφαὶ σώζουσαι τοὺς ἀνθρώπους· πολλοὶ γὰρ ἀγαθὰ ἐργαζόμενοι τρυφῶσιν. αὕτη οὖν ἡ τρυφή τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ περιποιεῖται ζωὴν, αἱ δὲ προειρημένα τρυφαὶ βάσανον". ταῦτά μοι φανερώσας ὁ ἄγγελος ἀπέστρεψέ με εἰς τὸν τόπον μου. δοξάσωμεν οὖν, ἀδελφοί, τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν, πῶς μακρόθυμος καὶ εὐσπλαγχνός ἐστιν ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ κακίᾳ τῶν ἀνθρώπων. αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

2.20 Καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον οἱ δύο ἀδελφοὶ οἱ ἐξεληθόντες τοῦ μοναστηρίου ἐνέπεσαν εἰς πειρασμὸν καὶ θλίψεις. τῷ γὰρ ἐνὶ ἔλκος ἀνεφάνη εἰς τὴν πλευρὰν καὶ εἰσελθὼν εἰς νοσοκομεῖον εἰς δύο μῆνας τρίτον ἐχειρουργήθη ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ καὶ οὐδὲ οὕτως ἔθερα πεύθη. τῷ δὲ ἑτέρῳ ἐμπεσόντι μετὰ τῶν στασιαστῶν συνέβη νώτῳ καὶ κοιλίᾳ μαστιγωθέντι σιδηροδέσιμιον ἐμβληθῆναι ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἐν σκότει διαγῆν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ τοῦ ὀσίου πατρὸς Ἀντιόχου ἐδυσώπει τὸν ἐλεήμονα θεὸν, μεθ' ἡμέρας ἔδωκεν ὁ Χριστὸς καὶ ἐξεβλήθη ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἀπελθὼν ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἔτι ἐν τῇ ἀλγηδόνι ὄντα τὸν ἀδελφὸν διαβαστάζων ὀλίγον, τῇ χειρὶ ἀναπαυόμενον ἤγαγεν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ὡς ἐσήμανεν ὁ θυρωρὸς, εὗρεν τοὺς ἀδελφοὺς πρὸ τοῦ πυλεῶνος, καὶ εὐχαριστήσας τῷ φιλανθρώπῳ θεῷ ἐδέξατο αὐτούς. καὶ εὐχὴν ἐπ' αὐτοὺς ποιήσας παραχρῆμα ὑγιεῖς τῷ σώματι ἀπεκατέστησε. καὶ λοιπὸν μετανοοῦντες ἐφ' οἷς ἔπραξαν ἐν πολλῇ ἀσκήσει δακρύοντες τε καὶ ἀγρυπνοῦντες διετέλουν ἐν πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ. καὶ

οὕτως μετὰ τρεῖς ἔνιαυτοὺς μετ' εἰρήνης καὶ ἀγαθῆς ἐξομολογήσεως ἐκοιμήθησαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

2.21 Ἄλλοτε καθημένου καὶ ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ τὴν βίβλον τῶν ἐντολῶν τοῦ ὁσίου πατρὸς καὶ ἐπισκόπου Ἀθανασίου μετὰ φωνῆς καὶ ἡδονῆς πολλῆς εἰς τῶν ἀδελφῶν ἀκροασάμενος ἀκριβῶς ὅλας λέγει αὐτῷ "Κύριε, αἱ ἐντολαὶ αὗται μεγάλαι καὶ καλαὶ καὶ δυναταὶ εἰσι, δυνάμεναι εὐφραῖναι τὴν καρδίαν τοῦ δυναμένου τηρῆσαι αὐτάς. οὐκ οἶδα, κύριε, εἰ δύνανται αἱ ἐντολαὶ αὗται ὑπὸ πολλῶν φυλαχθῆναι, διότι σκληραὶ εἰσιν". ἐμβλέψας δὲ αὐτὸν ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ μετὰ πολλῆς αὐστηρίας εἶπεν "Ἄνανδρε, ἀκηδιστὰ, ῥάθυμε καὶ ὀλιγόψυχε, οὐκ οἶδας ὅτι, ἐὰν σὺ ἑαυτῷ προθῇ ὅτι δύνανται φυλαχθῆναι, εὐκόλως αὐτάς φυλάξεις, καὶ οὐκ ἔσσονται σκληραὶ; εἰ δὲ ἀναβῇ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου μὴ δύνασθαι αὐτάς ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι, οὐ φυλάξεις αὐτάς. οὐ νοεῖς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ πῶς μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰ καὶ θαυμαστὴ, ὅτι ἔκτισεν τὸν κόσμον διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἐξουσίαν ἅπασαν ἔδωκεν αὐτῷ κυριεύειν πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. εἰ οὖν πάντων τούτων ὁ ἄνθρωπος κύριός ἐστιν καὶ πάντων δύναται κατακυριεῦσαι, πῶς οὐ δυνήσεται καὶ τούτων τῶν ἐντολῶν κατακυριεῦσαι; πῶς Δαυὶδ ἐτροπώσατο τὸν ἀλλόφυλον γίγαντα καὶ πολεμιστὴν ἄνθρωπον πάντο θεν καθωπλισμένον; οὐχὶ μόνον τῇ προαιρέσει καὶ τῇ ἀπὸ καρδίας πίστει; ἐκεῖνος μόνον ταῦτα προσήνεγκε τῷ θεῷ, ὁ δὲ θεὸς ἰδὼν αὐτοῦ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἀπὸ καρδίας πίστιν καὶ ἐλπίδα λοιπὸν αὐτὸς εἰρ γάσαστο τὴν νίκην καὶ δι' ἐνὸς ..... κατέβαλεν τὸν ὑπεναντίον. καὶ μάθησθε ὅτι οὐχὶ Δαυὶδ, ἀλλ' ὁ θεὸς τὸ ἔργον εἰργάσατο. κατανόησον Στέφανον τὸν πρῶτον τομάρτυρα πόσους λίθους ὑπὸ τοσοῦτων ἀνθρώπων ἐδέξατο, καὶ εἰ μὴ αὐτὸς παρεκάλεσε τὸν δεσπότην Χριστὸν, οὐκ ἂν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. τί δὲ λέγωμεν περὶ ἀνδρῶν; κατανόει μοι τὴν Ἰουδαίαν πρὸς τὸν Ὀλοφέρνην πορευομένην καὶ μὴ κατανοήσασαν τὴν ἑαυτῆς ἀσθένειαν, τὸ εὐπρεπές, τὸ εὐάλωτον, πῶς οὐκ εἶπεν ἐν ἑαυτῇ "Τοσοῦτοι ἄνθρωποι ἐν τῇ πόλει ἰσχυροὶ καὶ δυνατοὶ καὶ φρόνιμοι καὶ εὐμήχανοι, καὶ οὐδεὶς ἐπιχειρεῖ τοῦτο ποιῆσαι, κἀγὼ τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦτο ποιῆσαι τολμήσω"; οὐδὲν τοιοῦτον ἐλογίσατο, ἀλλὰ πάση προθυμίᾳ καὶ πίστει προσήλθεν τῷ παντοκράτορι θεῷ θαρροῦσα, καὶ ὁ θεὸς ὁ παντοδύναμος, δεξάμενος παρ' αὐτῆς ταύτην τὴν πεποίθησιν, τὸ πᾶν λοιπὸν αὐτὸς ἐπετέλεσεν. ὁ γὰρ ἐλεήμων θεὸς οὐ ζητεῖ σώματος δύναμιν, ἀλλὰ προαίρεσιν καὶ σπουδὴν καὶ ὑπομονήν. πᾶσα οὖν ἀφορμὴ ἀνθρώπου ἐκ ποδῶν γε νέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν λέγειν θεῷ "Ἐγὼ ἀσθενὴς εἰμι". ὁ θεὸς γὰρ ἀπὸ σοῦ ἰσχύον οὐ ζητεῖ, ἀλλὰ προαίρεσιν ἀπὸ καρδίας. εἶπέ μοι, ποίαν δύναμιν εἶχεν ὁ ληστής ἐμπαγεὶς ἐν τῷ ξύλῳ .....; οὐχὶ ὅλος ἐν τῷ ἄδῃ ἦν .....; καὶ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω ..... τοὺς πόδας, οὐχὶ τῇ προαιρέσει καὶ τῇ πίστει μόνον ἐσώθη; οὐ θέλω λέγειν τὰ περὶ Θέκλης καὶ τὰς λοιπὰς γυναῖκας, αἵτινες ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι μετὰ δόξης στεφανοφοροῦσαι παρασταθήσονται τῷ Χριστῷ. οἱ δὲ ὀλιγόψυχοι καὶ ῥάθυμοι κατησχυμμένοι πορεύονται εἰς τὴν αἰῶνιον κόλασιν. δύναται πασῶν τῶν ἐντολῶν τούτων κατακυριεῦσαι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων τὸν κύριον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. οἱ δὲ ἐπὶ τὰ χεῖλη ἔχοντες τὸν κύριον, τὴν δὲ καρδίαν πεπωρωμένην, καὶ μακρὰν ὄντες ἀπὸ τοῦ κυρίου διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥαθυμίαν, ἐκεῖνο αἱ ἐντολαὶ αὗται σκληραὶ εἰσιν καὶ δυσκατόρθωτοι. θέσθε οὖν ὑμεῖς οἱ ὀλιγόψυχοι καὶ ἐλαφροὶ τῇ πίστει τὸν κύριον ἀδιαλείπτως εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ γινώσθε ὅτι οὐδὲν ἐστὶν εὐκολώτερον τῶν ἐντολῶν τούτων, οὔτε γλυκύτερον, οὔτε ἡμερώτερον. βιαστῶν γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· τῷ γὰρ αἰτοῦντι δίδονται, καὶ ὁ ἐμπόνως ζητῶν εὐρήσει, καὶ τῷ ἀπὸ καρδίας καὶ ὑπομονῆς κρούοντι ἀνοιγίησεται, καὶ πλείονα χαρίζεται ὢν αἰτοῦμεν· μάταιος γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπος ὅστις καὶ ὧδε θέλει ἀπολαῦσαι καὶ ἀναπαύεσθαι κάκεῖ σὺν Χριστῷ .....σαι οὖν

σεαυτὸν ..... τὸν παντοκράτορα θεὸν, ὅτι παρ' αὐτῷ ἡ ρίζα τῆς ἀγαθότητος καὶ ἡ πηγή τοῦ ἐλέους καὶ τὸ πέλαγος τῶν οἰκτιρμῶν. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν".